

Foto: Hans O. Torgersen / Aftenposten

ÅRSRAPPORT 2011

1. Innhold

1. Innhold.....	2	E. Rettssak om asylsaker fra Etiopia.....	24
2. NOAS, juli 2011.....	3	F. Evaluering av rettshjelpen.....	24
3. Asylpolitiske saker.....	4	5. Informasjonsprogrammet.....	25
A. Papirløse.....	4	Bakgrunn, formål og innhold.....	25
Papirløskampanjen.....	4	Lokalisering.....	25
Initiativer fra lokalpolitikere.....	4	Statistikk.....	26
Maria Amelie.....	5	Oppdatering av informasjonsmaterieil.....	27
Helse.....	5	Samtale med barn.....	27
B. Barn.....	6	6. Pilotprosjekt: Besøk og rådgivning på mottak.....	27
Lengeværende barn.....	6	7. Informasjons- og kunnskapsarbeid.....	28
Enslige mindreårige asylsøkere (EMA).....	6	A. Nye rapporter.....	28
Barn på flukt.....	7	Rapport om Italia.....	28
C. Begrenset tillatelse.....	8	Rapport om Palestina.....	28
D. Den arabiske våren.....	8	B. Oppfølging Fakta på bordet-rapporten.....	28
E. EUs asylpolitikk.....	9	C. Iran fagdag.....	29
Dublin-samarbeidet.....	9	D. Konferanser og seminarer.....	29
European Council of Refugees and Exiles (ECRE).....	10	E. Foredrag, debatter og undervisning.....	31
Papirløse i et europeisk perspektiv.....	11	F. Kontaktmøter med politikere, forvaltning og andre organisasjoner.....	31
F. Retur og internering.....	11	G. Mediekontakt.....	32
G. Konvertitter.....	13	H. Hjemmeside og Facebook.....	32
H. Lesbiske, homofile, bifile og transpersoner (LHBT).....	13	I. Informasjonsmaterieil.....	33
I. Utlendingsnemda (UNE) – klagesaksordningen.....	13	8. Organisasjon.....	33
J. Bergeutvalget: mottakssystemet.....	14	A. Medlemmer og medlemstiltak.....	33
K. Andre høringsaker.....	14	B. Generalforsamling i NOAS.....	33
4. Bistand, rettshjelp og rådgivning.....	15	C. Annette Thommessens minnepris.....	34
A. Om rettshjelpen til NOAS.....	15	D. Styret i NOAS og Annette Thommessens minnefond.....	34
B. Oversikt over saker NOAS har mottatt i 2011.....	16	E. Personale.....	34
C. Gjennomgang av asylsakene pr. land (alfabetisk).....	19	9. Økonomi.....	36
D. Advokatforeningens aksjons- og prosedyregruppe.....	24		

2. NOAS, juli 2011

På et mottak i Midt-Norge ventet Ahmad, som hadde sultet seg i 30 dager. Iraneren hadde fått endelig avslag på sin asyløknad fra Utlendingsnemnda (UNE) før jul og advokatens omgjøringsbegjæring i januar var blitt avvist. Ahmad hadde noe han ville fortelle det norske samfunn. Og han ville be NOAS formidle sin avskjedshilsen.

Voksblek i ansiktet halvt lå Ahmad i stolen. Han snakket sakte, med lav stemme. Han ville heller dø i Norge enn i Iran. I Iran ventet døden, det var han overbevist om.

Som tenåring opplevde Ahmad farens framtidstro bli snudd til skuffelse og innbitt motstand mot Khomeinis prestestyre. Faren ble fengslet og torturert. Men han oppmuntret Ahmad til å fortsette kampen for frihet og demokrati.

Ahmad gikk med i en regimekritisk studentgruppe og ble utestengt fra videre medisinsk utdanning. Han ble fengslet og utsatt for grov voldsbruk. I 2008 fryktet han for sitt liv og flyktet til Norge. Mens han ventet på å få avgjort sin søknad om beskyttelse, fikk Ahmad entusiastiske hilsener fra faren i forkant av presidentvalget i juni 2009. Folkebevegelsen for ytringsfrihet og demokrati vant fram. Men valget ble kuppet, president Ahmadinejad erklært som valgvinner og fredelige protestdemonstrasjoner møtt med massedrap, fengsling og tortur. Faren ble fengslet. Moren var død og hans søsken hadde flyktet til Italia og Canada. Etter brutal tortur døde faren på sykehus. Ahmad bar på skyld for at faren ble straffet for hans egen politiske aktivitet i eksil.

I Norge ble Ahmad ikke trodd. Han ble nektet beskyttelse. Uten avtale om tvangsretur av asyløkere til Iran, kunne han ikke returneres. Ahmad forsøkte å opprettholde en mening i livet gjennom regimekritisk aktivitet og ved å ta ansvar for aktiviteter på mottaket. Men alt var tungt. I solidaritet sluttet han seg i juni til sultestreiken blant politiske fanger i iranske fengsler. En streik han valgte å fortsette på egenhånd, da aksjonen ble avsluttet i Iran.

Mitt liv er så lite. Iran straffer det jeg tror på. De har drept min far. Min mor er død. Mine søsken har flyktet og fått opphold i Italia og Canada. Her i Norge blir jeg ikke trodd. Prøver jeg å reise til Italia eller Canada, vil myndighetene der forholde seg til det norske avslaget. Jeg har passert 40. Jeg kan ikke studere eller arbeide i Norge. Norske myndigheter tror ikke på det som er mitt liv. Da har jeg ingen verdi. Ikke her. Ikke i Iran. Ingen steder. Jeg vet Norge arbeider for menneskerettigheter og demokrati. Men min verdi har jeg mistet her. Det er min sorg.

Dette var Ahmads budskap. Kunne jeg ta dette med meg tilbake til Oslo? Bare dersom vi kunne gjøre en avtale. Etter en lang samtale ble vi enige. Ahmad lovet å spise suppe og finne fram dokumentasjon på sin politiske aktivitet. På vår side skulle NOAS gå gjennom saken hans. Kan hende finner vi sammen fram til momenter som gir grunnlag for ny behandling i UNE.

Fredag ettermiddag 22. juli satt jeg med status så langt i Ahmads sak. Trykket fra bomben i regjeringskvartalet slo inn gjennom åpne vinduer i NOAS' kontor. Papirene løftet seg på pulten og braket ga gjenlyd i ørene. Ute på gata var det fullt av glasskår. Mennesker i sjokk og mennesker med blødende sårskader beveget seg i alle retninger. Høyblokka var sterkt skadet og svart røyk steg opp fra regjeringskvartalet. Al-Qaida og en annen islamistisk gruppe tok raskt på seg ansvar. Min bekymring gikk til Ahmad og andre asyløkere. Hvilke reaksjoner ville de få nå? Hvordan ville høstens valgkamp bli?

Så kom de første rapportene fra Utøya. Utover kvelden gikk vantro over i redsel og gru. I tidlige morgentimer ble ondskapen bekreftet. Gjennom bilder og tekst ble jeg presentert for en nordmann født samtidig som ayatolla Khomeini vendte tilbake til Iran. Med personlig frihet, fulle demokratiske rettigheter og bakgrunn fra Oslos vestkant, kunne han velge det livet han ønsket. Hans valg var hat og kamp mot et flerkulturelt, likestilt og demokratisk Norge. Han tilla andre liten eller ingen verdi. Samtidig forstørret og forskjønnnet han seg selv. Fysisk, gjennom trening, dop og operasjoner. Mentalt gjennom nettsøking og klipp og lim fra utvalgte, konspiratoriske kilder. I sitt eget verdensbilde vokste hans liv i rollen som ridder og Europas redningsmann. Bevisst bygget han ned sin identifisering med andre. De det var nødvendig å drepe, for å sikre medienes flomlys på ham selv. Hans liv var blitt for stort til å tillegge deres liv verdi.

Vi klarte ikke redde våre ungdommer fra drapsmannen på Utøya. Mitt håp er at Ahmad skal oppleve at hans menneskeverd blir sett og at hans liv er stort nok til å leve.

Ann-Magrit Austenå
generalsekretær

3. Asylpolitiske saker

A. Papirløse

NOAS har i 2011 fortsatt sitt arbeid for å bedre situasjonen for lengeværende irregulære asylsøkere, såkalte papirløse. Engasjementet har sitt utgangspunkt i omfattende kontakt med gruppen i forbindelse med rettshjelpsarbeid, noe som har gitt oss kunnskaper om den vanskelige humanitære situasjonen mange mennesker befinner seg i.

Kampanjen for papirløse, Ingen mennesker er ulovlige, der NOAS og en rekke andre organisasjoner deltar, ble lansert i august 2010. Lanseringen førte med seg en viss mediedekning. Offentlig oppmerksomhet omkring papirløse skjøt først fart etter arrestasjonen av Maria Amelie i januar 2011.

I februar sultestreiket en større gruppe etiopiere i Oslo Domkirke. Aksjonen satte temaet på dagsorden på ny. Selv om denne markeringen skulle sette fokus på etiopiske asylsøkeres beskyttelsesbehov, førte den til mye oppmerksomhet om situasjonen for lengeværende papirløse. Etiopiere utgjør den største gruppen blant de papirløse.

Papirløskampanjen

NOAS har gjennom 2011 vært aktiv i papirløskampanjen. NOAS har gitt praktiske bidrag som for eksempel å oppdatere kampanjens hjemmeside i perioder. NOAS har bidratt økonomisk til kampanjen, gjennom kontingentstøtte og som medarrangør på enkeltarrangementer. NOAS bidro sammen med Papirløskampanjen både med informasjon om papirløses situasjon og økonomisk støtte til tre adventskvelder med papirløsteater i foajeen på Nationalteatret. Papirløse asylsøkere medvirket selv i forestillingene. Initiativet "Papirløse fortellinger" vekket debatt og ble dekket i flere medier. Alle

tre kvelder var teaterfoajeen smekk full.

Kampanjen har i 2011 fokusert mye på situasjonen for lengeventende papirløse barn. Arbeidet fikk drahjelp da en egen kampanje for papirløse barn ble igangsatt av engasjerte personer i reklamebransjen. Nansen-kampanjen tok til orde for å gi barna Nansen-pass, ved å koble dette til Nansens innsats for statsløse flyktninger. NOAS støttet dette initiativet, blant annet gjennom en kronikk i Vårt Land¹.

Utover i året har NOAS og andre organisasjoner arbeidet for å påvirke beslutningstakere, og spørsmålet om papirløse ble tatt opp ved flere anledninger i møter med politikere fra forskjellige partier.

Initiativer fra lokalpolitikere

Situasjonen for papirløse har vakt lokalt engasjement en rekke steder. Befolkningen har fått et forhold til lengeværende i lokalmiljøet. Dette har også ført til initiativer fra lokalpolitikere. Spesielt stort har engasjementet vært i Trondheim, der bystyret i september vedtok en henstilling til sentrale myndigheter om å finne en løsning for de papirløse, og at de må få arbeidstillatelse fram til de skulle sendes ut av landet².

Etter kort tid kom liknende vedtak i Sandnes, Stavanger, Tinn og Bergen. NOAS har tatt opp situasjonen med lokalpolitikere i Oslo, der et liknende forslag ble behandlet i bystyret i mars 2012. Oslo bystyres vedtak understreket at papirløse barns helsetilbud skal ivaretas, at papirløse skal sikres nødvendig psykisk helsehjelp og at papirløse må informeres om sin rett til helsehjelp.

¹ <http://www.verdidebatt.no/debatt/cat1/subcat6/thread150178/>

² http://www.nrk.no/nyheter/distrikt/nrk_trondelag/1.7814421

Maria Amelie

Maria Amelie, eller Madina Salamova, fra Nord Ossetia kom til Norge sammen med sine foreldre som 17-åring høsten 2002. Familien hadde flyktet til Finland i 2000, men fikk avslag på søknad om asyl. Etter endelig avslag i Norge våren 2003, valgte familien å bli boende illegalt. Som papirløs fullførte Maria videregående skole og tok deretter en mastergrad ved NTNU i Trondheim. Høsten 2010 ble hun rikskjendis etter å ha utgitt boken *Ulovlig norsk*. Hun engasjerte seg i papirløskampanjen og ble sammen med etiopiske Bezuaem Beza ansikt og stemme for den uensartede gruppen papirløse i Norge.

Om kvelden 12. januar 2011 ble Maria Amelie arrestert utenfor Nansenskolen på Lillehammer og internert på Trandum for tvangsretur til Moskva. Marias støttespillere i papirløskampanjen startet sammen med rektor Dag Hareide ved Nansenskolen et nettverksarbeid for å presse myndighetene til å løslate Amelie fra Trandum og la henne få lovlig opphold i Norge. Teknisk Ukeblad tilbød Amelie jobb og kampen om hennes videre skjebne preget mediene i flere uker.

Snaue to uker etter pågripelsen ble Amelie tvangsreturnert til Moskva. Tidlig i april ble hun ønsket velkommen til Polen som fribyforfatter i Krakow i fribynettverket ICORN (International Cities of Refuge Network). I mellomtiden hadde det, etter intern dragkamp i regjeringen, kommet en forskriftsendring til utlendingsloven som innebar oppheving av innreiseforbud til Norge, selv om personen har brutt utlendingslovens påbud om å forlate landet etter endelig avslag på asylsøknaden. Med nye, russiske identitets- og reisedokumenter og norsk arbeidstillatelse var Maria Amelie tilbake i Norge 16. april. Forskriftsendringen, som går under navnet Lex Amelie, er bevisst laget så snever at den bare har gitt en håndfull mennesker nye muligheter i Norge. Endringen åpner for at personer som kommer til Norge som asylsøkere og har status som faglærte, har jobbtillbud til relevant jobb og har blitt utvist på grunn av brudd på utlendingsloven, under gitte

vilkår likevel kan søke om snarlig arbeids- og oppholdstillatelse etter retur til hjemlandet.

NOAS engasjerte seg i papirløskampanjens arbeid for Maria Amelie og forsøkte å bidra til at også andre papirløses situasjon fikk oppmerksomhet. NOAS kontaktet politikere i flere partier på Stortinget og lanserte fire forslag som ville kunne bidra til både å myke opp den strenge, norske asylpolitikken og til å finne løsninger for Maria Amelie og for andre i liknende situasjon.

I et brev til justisministeren foreslo NOAS i midten av januar følgende fire tiltak:

- Forskriftsendring til utlendingslovens §38 som åpner for at all tid i landet – også opphold etter utløpt utreisefrist – blir lagt til grunn i vurdering av opphold på humanitært grunnlag.
- Forskrift om lengre utreisefrister etter gitte kriterier og restriktiv praksis for innreiseforbud ut fra humanitære årsaker, hensynet til barns beste og personers kvalifikasjoner og kompetanse sett i forhold til behov i det norske arbeidsmarkedet.
- Åpning for å skifte kø fra asylsøker til arbeidssøker, etter gitte kriterier.
- Regularisering av opphold i Norge for ureturnerbare papirløse etter 5 år i landet.

Helse

Røde Kors tok i 2011 initiativ til møter for å diskutere helserettigheter for irregulære migranter. NOAS deltok i to møter. I tillegg var Helsesenteret for papirløse migranter, Oslo Legeforening, Juss-Buss og Psykologforeningen deltakere på møtene. I 2011 deltok vi

i høringsrundene for både endringer i prioriteringsforskriften³ og forskrift om rett til helse- og omsorgstjenester til personer uten fast opphold i riket⁴.

B. Barn

Lengeværende barn

Per 30.09.11 var det 400 barn på mottak med 3 år eller lengre botid med endelig avslag på søknaden om asyl. Daværende Justisminister Storberget gikk ut i Aftenposten i forkant av arbeidet med Stortingsmeldingen "Barn på flukt" og uttalte at Norge skulle bli best i Europa på asylpolitikk for barn, og at 2–3 år er et hav av tid i et barn sitt liv. Noe som skapte en berettiget forventning blant barnefamiliene om en snarlig løsning på deres vanskelige situasjon. Stortingsmeldingen "Barn på flukt" skulle vært ferdigstilt før sommeren 2011. Meldingen er senere lovet før sommeren 2012.

Barna har ikke valgt sin skjebne, de blir ofre for foreldrenes vurderinger og valg og myndighetenes politikk. De står igjen uten rettigheter og en dramatisk hverdag. Helsepersonell og andre barnefaglige ressurser har uttrykt sterk bekymring for barna det gjelder.

Oftest dreier det seg om barn som kommer fra land med væpnede konflikter, uro, og/eller land der sikkerhetssituasjonen er svært labil, og der fravær av grunnleggende menneskerettigheter er fremtredende. Mange av barna har traumatiske opplevelser fra hjemlandet eller fra flukten fra hjemlandet.

Barna har opparbeidet seg tilknytning til Norge gjennom barnehage,

³ <http://www.noas.org//file.php?id=469>

⁴ <http://www.noas.org//file.php?id=470>

skolegang og fritidsaktiviteter og mange lokale støttegrupper etableres. Det er mange i små lokalsamfunn som frykter at egne barn skal miste sine bestevenner.

Med flere år i Norge har barna utviklet en sterk tilknytning til det nye landet. Etter år i usikkerhet og vage håp om en fremtid hvor de kan føle trygghet og leve uten frykt, bør disse barna bli ivaretatt. En retur til et land de ikke kjenner vil for de fleste oppleves som et dramatisk oppbrudd, som igjen kan medføre ytterligere traumer i disse barnas liv. Det er ikke tvil om at dette berører sentrale bestemmelser i Barnekonvensjonen, ikke minst hensynet til barnets beste (artikkel 3).

NOAS har arbeidet med å sette fokus på barnas situasjon og har jobbet aktivt for at politiske beslutningstagere skal få informasjon og kunnskap om barna og deres livssituasjon. NOAS har sammen med papirløskampanjen gått inn for at regjeringen utarbeider bestemmelser som tydeliggjør at barns beste har forrang foran innvandringspolitiske hensyn, og at barn som har levd i Norge i lang tid (eksempelvis fire år regnet fra ankomst) skal gis oppholdstillatelse sammen med medfølgende familie.

Enslige mindreårige asylsøkere (EMA)

Midlertidig opphold for enslige mindreårige mellom 16 og 18 år

Midlertidig opphold for enslige mindreårige asylsøkere mellom 16 og 18 år var et av regjeringens innstramningstiltak fra september 2008. Tiltaket innebærer at enslige mindreårige asylsøkere over 16 år skal kunne nektes videre opphold etter fylte 18 år, dersom de ikke har annet individuelt grunnlag for å få en tillatelse enn at de mangler omsorgspersoner i hjemlandet. NOAS gikk i mot tiltaket. I 2011 var dette innstramningstiltaket et av temaene i den alternative NGO-rapporten som NOAS bidro til sammen med en rekke andre

humanitære organisasjoner⁵. I tillegg til å være kritiske til selve returtiltaket, er NOAS bekymret for livssituasjonen til disse barna den tiden de oppholder seg i Norge. De har ikke rett til bosetting og de fleste oppholder seg dermed på asylmottak.

Et opplæringstilbud for EMA med begrenset tillatelse ble etablert ved Salhus mottak i slutten av 2009. I 2011 ble opplæringstilbudet avviklet. FAFO publiserte i 2010 en evaluering av opplæringstilbudet. Rapporten viste at tilbudet ikke i tilstrekkelig grad møtte behovene og forutsetningene⁶. NOAS anbefaler at disse barna gis rett til opplæring gjennom skoletilbud på lik linje med andre barn, at de inkluderes og at de får en reell mulighet til å integreres⁷. Dette handler om barn som får livene sine satt på vent til fylte 18 år. Etter fylte 18 år forventes det at de skal returnere til hjemlandene sine.

Fra opplæringstilbudet ved Salhus ble avviklet første halvdel av 2011 og fram til slutten av 2011 eksisterte det ikke noe spesielt tilbud til barn med begrenset oppholdstillatelse. UDI satte i gang et nytt opplæringsprogram ved årsskiftet 2011/2012 for ungdom mellom 15 til 18 år med begrenset oppholdstillatelse eller avslag. Programmet skal være returmotiverende, gi ungdommen en kompetanse de kan bruke i hjemlandet og hjelpe dem med å mestre tilværelsen i Norge.

Enslige mindreårige asylsøkere og Dublin-forordningen

NOAS-rapporten "The Italian approach to asylum: System and core problems" legger vekt på behovet for oppfølging av enslige

⁵ http://www.google.no/url?q=http://www.reddbarna.no/%3Fhmfile%3DQpiYZwVckrgfDQhLp2WF8A%3D%3D&sa=U&ei=3ZwzT_7kK8mr-QbV1PSIAG&ved=0CBAQFjAA&usg=AFQjCNGaKuLyKUpXr2GH5Itml-kFYjDF0w

⁶ <http://www.faf.no/pub/rapp/20190/20190.pdf>

⁷ Jf. vår høringsuttalelse til NOU 2011:14 – Bedre integrering

mindreårige asylsøkere⁸. Norske myndigheter bør kartlegge om asylsøkerne er mindreårige. Det må videre påses at enslige mindreårige asylsøkere som returneres til et annet Dublin-land blir behandlet som mindreårige der også, og at de får en forsvarlig oppfølging ved retur.

Aldersundersøkelser

I tilfeller der det ikke er mulig å fastslå med rimelig sikkerhet om en asylsøker er over eller under 18 år, tilbys enslige mindreårige asylsøkere en medisinsk aldersundersøkelse. Undersøkelsen består av to komponenter: en tannundersøkelse og en røntgenundersøkelse av hånd og håndrot. Dette er undersøkelser som NOAS tidligere har problematisert i rapporten «Mamma vet hvor gammel jeg er» fra 2006⁹. Vi ønsket i 2011 å følge opp dette temaet og hadde i mars måned møte med leder for Barnefaglig enhet hos Utlendingsdirektoratet. Vårt inntrykk etter møtet er at UDI anvender resultatene fra aldersundersøkelsene mer varsomt enn tidligere. Selv om NOAS fortsatt er kritisk til selve aldersundersøkelsene, ser vi behovet for å ha metoder for å kunne fastsette alder.

Barn på flukt

NOAS har arrangert ett av temamøtene i forbindelse med utarbeidingen av stortingsmeldingen om Barn på flukt, og har deltatt på de resterende møtene. Det er gitt skriftlige innspill til Justisdepartementet, hvor NOAS la særlig vekt på situasjonen til barnefamilier som ikke blir bosatt grunnet tvil om foreldrenes identitet. NOAS fremholdt at regelverket burde endres, slik at barnefamilier får rett til bosetting, norskopplæring og introduksjonskurs uavhengig av identitetstvil. Alternativt må praksisen

⁸ <http://www.noas.org//file.php?id=379>

⁹ <http://www.reddbarna.no/?hmfile=LeWbp-c6R7RVCBCI2BFj6w%3D%3D>

endres, slik at disse familiene likevel får tilgang til slike rettigheter.

NOAS har også bidratt skriftlig til skyggerapporten om Barn på flukt fra NGO-hold, en rapport som ble redigert av Redd Barna. Spørsmål knyttet til barn og barnefamiliers situasjon er tatt opp i samtaler med flere politiske fraksjoner på Stortinget.

C. Begrenset tillatelse

Utlendinger som søker asyl kan etter utlendingsloven § 38 femte ledd gis tillatelse med begrensninger der det er tvil om identitet, der behovet er midlertidig eller der særlige grunner tilsier det. Asylsøkere som får en slik tillatelse har ikke tilgang til de samme rettighetene knyttet til bosetting og introduksjonsordning som personer som får ordinære tillatelser uten begrensninger. De får blant annet ikke den samme tilgang til norskopplæring og introduksjonsprogram. Dette gjelder både for voksne og barnefamilier. Det medfører også i enkelte tilfeller at barn som får innvilget beskyttelse, i realiteten blir boende på asylmottak fordi forelderen/ene har fått begrenset tillatelse. Personer med slike tillatelser vil selv være nødt til å skaffe seg arbeid og vil være avhengig av egen inntekt for å få et eget sted å bo. NOAS har tatt dette opp både med IMDi gjennom enkeltsaker og med myndighetene for øvrig gjennom høringer¹⁰ og i møte med Barne-, likestillings- og inkluderingsministeren.

D. Den arabiske våren

Da konflikten i Libya eskalerte og antallet flyktninger til Tunisia og Italia steg betraktelig, engasjerte NOAS seg for at Norge burde ta et større ansvar for flyktnings situasjonen i området. Sammen med Norsk Folkehjelp oppfordret NOAS i en pressemelding 6.4.2011 norske myndigheter til å gjøre en større innsats for å lette den humanitære

situasjonen i Middelhavsområdet. I en ny pressemelding 8.4.2011 kritiserte NOAS norske returer av asylsøkere til Italia. NOAS lanserte på samme tid en rapport om de uverdige forholdene for flyktninger og asylsøkere i landet. Den dramatiske økningen i ankomsten av flyktninger etter oppblussingen av konfliktene i Nord-Afrika forverret situasjonen i Italia ytterligere, og NOAS oppfordret derfor norske myndigheter om å ta initiativ til en samordnet stans i Dublin-returer til Italia.

NOAS har i 2011 engasjert seg i situasjonen for asylsøkere fra Libya, Jemen og Syria, som alle fikk sine saker satt på vent på grunn av de pågående urolighetene i hjemlandet. Utlendingsnemnda besluttet å innstille behandlingen av saker fra Libya 22. februar og Jemen 1.april. Den 26. april krevde NOAS i en pressemelding at norske myndigheter gjennomførte en umiddelbar stans i alle returer til Syria på grunn av syriske styresmakters bruk av vold og drap på egen befolkning. Kravet ble også formidlet i et intervju med NRK samme dag. To dager seinere ble stans i retur og i behandling av syriske asylsaker innført i Utlendingsdirektoratet (UDI) og Utlendingsnemnda (UNE). Samtidig med beslutningene ble det innført en suspensjon av utreiseplikten for de aktuelle landenes borgere i Norge.

Etter NOAS' oppfatning var berostillelsen berettiget i en periode etter at urolighetene oppsto i de forskjellige landene, men ettersom situasjonen forble ustabil, og til dels forverret, mente NOAS det ikke lenger var juridisk hjemmel for å la sakene ligge i bero. Forvaltningslovens utgangspunkt er at saker skal behandles uten ugrunnet opphold. I Utlendingsloven er det i § 33 en hjemmel til å stille saker i bero, dersom det er konkrete utsikter for snarlig bedring av situasjonen. En slik berostillelse kan bare besluttes av Justisdepartementet, og kun for seks måneder med mulighet for én forlengelse av seks måneder om kriteriene fortsatt foreligger. Forvaltningen har ikke anledning til å stille saker i bero med den

¹⁰ Jf. vår høringsuttalelse til NOU 2011:7 – Velferd og migrasjon

samme hjemmelen, men det finnes muligheter for å avvente behandling av saker der det er behov for å innhente nødvendig informasjon. NOAS mente UNE, etter den første fasen, ikke lenger kunne begrunne en stans i behandlingen med et stadig behov for innhenting av ny informasjon. Dette argumentet har blitt ytterligere styrket ettersom perioden sakene har vært berostilt stadig har blitt lenger.

UNE gjenopptok behandlingen av saker fra Libya 7.12.2011, mens saker fra Jemen og Syria fortsatt var stilt i bero ved årets slutt.

NOAS tok opp problemstillingen med daværende justisminister Knut Storberget i et dialogmøte 26.9.2012, og ba samtidig Justisdepartementet undersøke om UNE hadde hjemmel for sin praksis i lys av utlendingsloven § 33.

I et brev av 8.11.2011 klaget NOAS berostillelsen inn for Sivilombudsmannen. Saken var ikke behandlet ved årets slutt.

E. EUs asylpolitikk

Norsk asylpolitikk påvirkes av hva som skjer ellers i Europa. For NOAS er det derfor viktig å holde seg orientert om denne utviklingen, både prosessene som skjer gjennom EUs organer, og praksisutviklingen i andre europeiske land. Et hovedpoeng er å følge med på norske myndigheters engasjement med hensyn til utviklingen i EU, spesielt Dublin-forordningen og utviklingen av et felles europeisk asylsystem med Norges deltakelse i samarbeidet omkring det nye støttekontoret på Malta (EASO).

Dublin-samarbeidet

Dublin-samarbeidet har stor betydning. Særlig gjelder dette returer til Sør-Europa, der asylsøkere og flyktninger er i en meget vanskelig

situasjon.

Italia

I 2011 har vi fulgt retursituasjonen for et vedvarende høyt antall asylsøkere som sendes tilbake til Italia. Etter to faktasøkende reiser i 2010 ble rapporten *The Italian Approach to Asylum: System and Core Problems*, publisert i april. For å forberede en oppfølging av rapporten ble det gjort ytterligere informasjonsinnhenting under en reise i Italia i mai.

Rapporten har blitt spredt gjennom ECRE- og ELENA-nettverket. Dette er europeiske nettverk av organisasjoner som arbeider med asyl- og flyktningspørsmål. Rapporten har blitt anvendt av flere organisasjoner, blant annet Danish Refugee Council, og har også blitt referert til i minst en rettsavgjørelse, i Nederland.

Hellas

NOAS har tidligere engasjert seg sterkt i situasjonen for Dublin-returnerte i Hellas. Noe som resulterte i to rapporter, utgitt i 2007 og 2009 Disse rapportene ble referert til i Den europeiske menneskerettighetsdomstolens dom mot Belgia og Hellas i januar 2011. Dommen vurderte returen av en afghansk asylsøker til Hellas som brudd på Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen.

Norge stanset returene til Hellas høsten 2010, og besluttet å realitetsbehandle søknadene til asylsøkere som kommer til Norge via Hellas. Et spørsmål som ble diskutert i 2011 var hvordan man skulle forholde seg til de som tidligere hadde blitt returnert til Hellas i den perioden returer ble gjennomført. NOAS krevde i brev til Utlendingsdirektoratet (UDI) 1.7.2011 at asylsøkere som har blitt uttransportert til Hellas må hentes tilbake og at deres saker må bli realitetsbehandlet i Norge. Dette er også formidlet gjennom media,

blant annet i intervju med NRK radio. Det har senere blitt besluttet at søkere som registrerte seg i den norske ambassaden i Athen skulle hentes tilbake og få realitetsbehandling i Norge.

Norge har i forbindelse med rapportene om Hellas samarbeidet med greske organisasjoner, deriblant AITIMA, som har arbeidet mye med rettshjelp til asylsøkere under vanskelige betingelser. I september besøkte to representanter fra organisasjonen Oslo, med økonomisk støtte fra NOAS. NOAS bistod med å arrangere møter med Justisdepartementet, Utenriksdepartementet (seksjon for EØS-midler), UNE og UDI.

Norge undertegnet høsten 2011 avtale med Hellas om fordeling av EØS-midler for perioden 2009-14. AITIMA har tatt kontakt med NOAS for et mulig partnerskap, for å søke på midler til prosjekter gjennom EØS-ordningen. NOAS vil følge opp dette i 2012.

European Council of Refugees and Exiles (ECRE)

NOAS er medlem i paraplyorganisasjonen ECRE. ECRE er vår primære informasjonskilde til hva som foregår i EU og ellers i Europa på asylfeltet.

NOAS er blant de faste medlemmene i en referansegruppe om forskjellige sider ved asylprossen (Asylum Systems Core group). Her gis det innspill til ECREs policy-arbeid. Gruppen fungerer også som et forum der organisasjonene orienterer hverandre om aktiviteter og erfaringer fra sine respektive land. Gruppen hadde 3 møter i 2011. Blant større temaer er revisjonsforslagene til prosedyredirektivet og mottaksdirektivet, ansvarsfordeling, og revisjonsarbeidet med Dublin-forordningen ("Dublin III").

Under et besøk i Brussel i desember hadde NOAS møter med medarbeidere i ECREs fagstab, for å få innspill og ideer om hvordan

NOAS kan utvikle sitt arbeid videre.

I desember var NOAS til stede på en konferanse i Dublin, arrangert av Academy of European Law (ERA). Tema var the European Asylum Support Office (EASO) og utviklingen av Dublin-samarbeidet. Konferansen hadde bidrag fra EU-organer, UNHCR, organisasjoner, advokater og myndigheter fra forskjellige land.

ECREs årsmøte

ECREs årsmøte i oktober 2011 var lagt til Malta. Møtet tok opp konsekvenser av den økte flyktningstrømmen til Europa over Middelhavet. UNHCR rapporterte at minst 1.500 flyktninger druknet eller ble meldt savnet etter at de forsøkte å krysse Middelhavet fra Afrika til Europa i løpet av 2011. Det er det høyeste tallet omkomne og forsvunne siden UNHCR startet registreringen. 58.000 flyktninger prøvde å ta seg til Europa via Middelhavet i 2011 – også det er ny rekord.

Hovedtyngden av flyktninger kom til Italia (56.000) Malta (1.574) og Hellas (1.030). Italienske myndigheter hadde store problemer med å håndtere situasjonen. Det førte til flere sammenstøt mellom italiensk opprørspoliti og flyktninger på øya Lampedusa. Flere EU-land fryktet at flyktningstrømmen skulle bevege seg nordover og krevde økt bruk av internering og begrenset bevegelsesfrihet innen Schengen. Mot dette bakteppet tok ECREs årsmøte opp rolle og virksomhet ved det europeiske støttekontoret på asylfeltet, EASO, som ble etablert på Malta i 2010. Målsettingen med EASO er å bidra til mer enhetlig beslutningsgrunnlag i EUs medlemsland gjennom bruk av samme landinformasjon og en felles forståelse av denne. Det er videre planlagt at EASO skal tilby felles opplæring for de som arbeider med asylsaker i medlemslandene. Norge deltar i EASO som en del av norsk deltakelse i Dublin-samarbeidet. Regjeringen har som målsetting å

bidra til at mottaksforhold, asylpraksis og asylprosedyrer er i samsvar med internasjonale standarder i de landene Norge samarbeider med om Dublin-regelverk.

EASO-kontoret skal: 1. Understøtte det praktiske samarbeidet på feltet mellom medlemslandene. 2. Støtte medlemsland som er utsatt for særlig press på asyl- og mottakssystemene og 3. Bidra til gjennomføring av det felles europeiske asylsystemet (CEAS).

ECREs årsmøte satte også søkelys på bruken av internering, statsløse og Europarådets rolle i å sikre retten til beskyttelse. I flere sesjoner ble det hentet eksempler fra håndteringen av flyktningsstrømmen til Malta og maltesiske frivillige organisasjoners arbeid blant internerte asylsøkere. Under årsmøtet var det også satt av tid til erfaringsutveksling om «best practice» på ulike områder. Avdelingsleder Hans Olav Kongsvik bidro med informasjon om organisering og innhold i NOAS' Informasjonstjeneste overfor nyankomne asylsøkere.

NOCRE- Nordisk gruppe i ECRE

I september deltok NOAS på NOCRE-møte som fant sted i Vilnius, Litauen. I tillegg til NOAS var det representanter fra NGO-er fra Litauen, Finland, Sverige, Ukraina, Danmark og Latvia og en representant fra UNHCR Stockholm. Deltakerne fikk omvisning i Pabrade asyl- og interneringssenter, som med unntak av mottak for enslige mindreårige asylsøkere, er Litauens eneste asylmottak. Temaer som ble tatt opp til fellesdiskusjon var monitorering av tvangsretur, chartrede uttransporter til Irak, familiegjenforening, strenge identitetskrav i Sverige og Finland og internering.

Papirløse i et europeisk perspektiv

NOAS ser håndteringen av problemet med papirløse i en europeisk

sammenheng. I juni 2011 deltok NOAS som observatør på årsmøtet i paraplyorganisasjonen Platform for International Cooperation on Undocumented Migrants (PICUM) i Brussel. I tilknytning til årsmøtet ble det arrangert et seminar med workshops, der NOAS deltok på gruppen som tok for seg barn og familier. PICUM er en viktig informasjonskilde for ordninger og policy-arbeid for regularisering i andre land. NOAS besøkte også PICUMs kontorer i Brussel i desember, for å innhente mer informasjon om PICUMs satsningsområder og arbeidsformer, og gi oppdateringer på utviklingen på området i Norge.

Under et besøk i Dublin i desember ble det opprettet kontakt med Migrant Rights Centre, en organisasjon som arbeider for regularisering av papirløse i Irland.

F. Retur og internering

Retur er en nødvendig del av en fungerende asylordning. Ikke alle asylsøkere i Norge vil få beskyttelse, og et avslag må innebære at det henvises til retur til hjemlandet. Gitt at det er forsvarlig, vil det kunne være nødvendig å anvende maktmidler, dersom personen nekter å rette seg etter vedtaket.

Innvartering og tiltak for asylsøkere med endelig avslag

Etter avviklingen av ordningen med ventemottak i 2010, ble det bestemt at det skulle opprettes egne retursentre i 2011, med vekt på tiltak for returmotivering og kvalifisering. NOAS var representert i en referansegruppe som arbeidet med rammene for denne omleggingen. I løpet av 2011 ble disse planene lagt til side, med henvisning til kostnadsrammer og problemer med praktisk gjennomføring. I stedet har man gått tilbake til tidligere ordning med at personer med endelig avslag kan bli værende på mottak, men med redusert stønad.

NOAS er positive til at man lar asylsøkere få et tilbud om plass på

ordinære mottak, ut i fra argumentet om at det vil være det beste for dem selv og omgivelsene at de kan leve i en tilnærmet normalisert tilværelse, uansett om de velger å returnere frivillig eller ikke. NOAS mener returmotiverende tiltak vil fungere best for personer som nettopp opplever at de har ressurser til å returnere.

Frister for retur – unndragelse og bruk av utvisning

NOAS har observert praksis med bruk av utvisning etter endelig avslag. I enkelte saker har vi bidratt med kontakt mellom søkere og advokat, da det foreligger en rett til fritt rettsråd i slike saker. Foreløpig ser det ut til at UDI ikke selv bidrar til å skaffe advokat i slike saker, men overlater dette til søkerne selv. NOAS har gått mot et forslag fra Justisdepartementet om å fjerne retten til fri rettshjelp¹¹.

Utvisning er et svært inngripende vedtak. I denne sammenheng vil det omfatte en stor gruppe mennesker, hvorav flesteparten trolig ikke har kjennskap til norsk regelverk eller norsk språk, og som heller ikke er vant til å forholde seg til et forvaltningsapparat.

Utvisning av asylsøkere med åpenbart grunnløse asylsøknader

Dersom en asylsøker får avslag på det UDI definerer som åpenbart grunnløs asylsøknad, gis det automatisk utvisning for minimum ett år fra Schengen. Gjennom Informasjonsprogrammet har NOAS kommet i kontakt med søkere fra tidl. Jugoslavia og Albania, som alle nå er i denne prosedyren. Det er ikke alle søknader om asyl fra disse landene som vi vil definere som åpenbart grunnløse. Men dersom søkerne får avslag innen 48 timer følger det automatisk utvisningsvedtak fra hele Schengen-området. NOAS har uttrykt sterk bekymring overfor UDI angående denne praksisen.

¹¹ <http://www.tv2.no/nyheter/innenriks/vil-nekte-utviste-utlendinger-gratisadvokathjelp-3671485.html>

Tvangsreturer: Politiets metoder

NOAS har vært bekymret for de metoder som har blitt brukt ved tvangsreturer, særlig i de tilfellene der dette har berørt barn. NOAS har skriftlig og i møte tatt opp problemstillinger knyttet til slike returer med Europarådets torturkomité. Bekymring for barns situasjon ved tvangsretur er meldt til både torturkomiteen og komiteen som har ansvar for å følge opp staters overholdelse av den internasjonale konvensjonen for sivile og politiske rettigheter. NOAS har i 2011 tatt opp problemet direkte i møte med Politites Utledningsenhet, og vil følge opp dette videre i 2012.

Tvangsreturer: Tilstedeværelse på Trandum

NOAS er opptatt av at returer gjennomføres på en human måte, at det tas hensyn til den enkeltes velferd og menneskeverd. Vi har lenge ønsket større grad av involvering i situasjonen ved utlendingsinternatet på Trandum. I 2011 har vi satt i gang en prosess med utredning av muligheter for tilstedeværelse, der representanter fra NOAS kan tilby informasjon og rådgivning til de innsatte. Det har vært kontakt med Røde Kors som i de siste to årene har drevet en frivillig besøkstjeneste på Trandum.

Tvangsreturer: Monitorering

EUs returdirektiv stiller krav om en uavhengig og effektiv monitoreringsordning. Direktivet ble i desember 2010 implementert i norsk lov, og gjennomføringen av monitoreringsdelen er under vurdering av myndighetene. NOAS har i 2011 diskutert dette med andre organisasjoner. I forslag til Justisdepartementet tilbyr NOAS en tilstedeværelse i fasen før utsendelse. NOAS målsetning er å bidra til at det framskaffes mer informasjon, som en forsterkning av arbeidet til Tilsynsrådet for Trandum. En slik type deltakelse fra en ikke-statlig organisasjon kan gjøre at kriteriene om uavhengighet og åpenhet i

monitoreringen i større grad blir oppfylt.

G. Konvertitter

Landinfo utga i mars og juli 2011 rapporter som viste en forverret situasjonen for konvertitter i Iran. NOAS har i lang tid vært kritisk til praksisen norske utlendingsmyndigheter har ført overfor konvertitter, og da særlig i saker fra Iran. I 2011 har NOAS engasjert seg i flere saker for konvertitter, og har involvert seg skriftlig i 13 saker, hvorav 11 er fra Iran og to fra Afghanistan.

H. Lesbiske, homofile, bifile og transpersoner (LHBT)

Homofile og lesbiske asylsøkere fra land hvor det ikke er tvil om at det er fare for deres liv, dersom deres seksuelle orientering ble oppdaget, blir henvist til å skjule sin legning for å unngå forfølgelse. Standardbegrunnelsen fra UDI/UNE er ofte:

”Med sitt kjennskap til hjemlandets sosiokulturelle normer må han forutsettes å ville innrette sin livsførsel slik at han unngår forfølgelse for sin seksuelle legnings skyld.”

I land som Iran, Afghanistan, Djibouti, Etiopia og Irak, vil frykten for eget liv være en sentral del av årsaken til at man velger å leve i skjul. Likevel blir asylsøkerne henvist til å tilpasse seg hjemlandets sosiokulturelle normer ved å fortsette å skjule hvem de egentlig er. Dette er norsk praksis 2011.

Å tilpasse seg hjemlandets sosiokulturelle normer vil for de fleste fra disse landene innebære å inngå et heterofilt samliv, for å unngå å bli oppdaget. Et tankeeksperiment kan være å forestille seg hvordan en selv ville oppleve å måtte leve på tvers av sin egen seksuelle orientering, da kan heterofile få et inntrykk av hvilken

integritetskrenkelse et slikt liv vil medføre.

UNHCR, Storbritannias høyesterett, det svenske Migrationsvirket og flere andre nasjonale myndigheter tolker Flyktningekonvensjonen annerledes og gir beskyttelse til personer som ellers ville måtte skjule sin homofile orientering for å unngå forfølgelse.

UNHCR slår fast at spørsmålet ikke er hva søkeren kan gjøre for å skjule sin seksuelle orientering for å unngå forfølgelse, men hvilke grunnleggende menneskerettigheter som blir krenket og hvilke konsekvenser det har for søker å ikke skjule seg men være seg selv ved retur til hjemlandet. UNEs fortolkning av konvensjonen er klart i strid med dette.

NOAS har deltatt på seminarer og møter med politiske beslutningstagere for å endre praksis i samsvar med UNHCR anbefalinger og andre lands praksis.

UDI har sendt en praksisforeleggelse til Justisdepartementet med forespørsel om endring i praksisen, slik at den samsvarer med prinsippene i dommen fra høyesterett i Storbritannia. Et initiativ NOAS støtter.

I. Utlendingsnemda (UNE) – klagesaksordningen

Klagesaksutvalget, ledet av Øystein Mæland, ble oppnevnt i juni 2009 og bedt om å vurdere hvordan klagesaksbehandlingen i utlendings saker best bør organiseres. Utvalget leverte sin utredning november 2010, og i mai 2011 ble utredningen sendt på høring.

NOAS har engasjert seg sterkt i debatten om organiseringen av klagesaksbehandlingen, og har blant annet levert en omfattende høringsuttalelse. NOAS har vært positiv til utvalgets forslag om større grad av muntlig behandling av saker, og forbedrede

saksbehandlingsrutiner som styrker rettssikkerheten og mulighetene for kontradiksjon. NOAS har imidlertid kritisert utvalgets kategoriske skiller mellom ulike sakstyper, som blant annet viser seg i deres forslag om at klageorganet skal være fullstendig avskåret fra å behandle enkelte sakstyper og problemstillinger i nemnd, samt forslaget om at klageorganet ikke skal kunne instrueres i asylsaker, men i alle andre sakstyper. NOAS har betont at rettssikkerhet og legitimitet er de sentrale hensynene på dette feltet, og må derfor tillegges større vekt enn hensynet til politisk styring.

I tillegg til å delta i de formelle høringsprosessene, har NOAS deltatt i den allmenne debatten om klageorganet, blant annet en paneldebatt i regi av Juss-Buss i september. I desember 2011 skrev NOAS, sammen med flere andre organisasjoner, et brev til Justisdepartementet, med våre synspunkter på hvordan et klageorgan bør se ut.

På slutten av året var NOAS på studietur til Danmark og Sverige, for å få bedre innblikk i hvordan klagesaksbehandlingen er organisert, og hvilke erfaringer ulike aktører har med ordningene der. På bakgrunn av denne kunnskapen ønsker NOAS en klageordning med partsprosess, hvor UDI og utlendingen presenterer hvert sitt syn på saken, og et uavhengig klageorgan tar stilling til det som blir anført fra partene. Erfaringene fra studieturen vil danne grunnlag for videre påvirkningsarbeid overfor politikere og forvaltning i 2012.

J. Bergeutvalget: mottakssystemet

6. juni 2011 avga Berge-utvalget sin utredning om mottakstilbudet for asylsøkere til Justis- og politidepartementet, NOU 2011:10 i velferdsstatens venterom¹². NOAS jobbet i 2011 med flere av temaene som omtales i utredningen. Temaer NOAS har tatt opp:

¹² <http://www.regjeringen.no/pages/16540059/PDFS/NOU201120110010000DDDPDFS.pdf>

- Retten til midlertidig arbeidstillatelse: dagens strenge krav til identitetsdokumentasjon gjør det vanskelig for de aller fleste asylsøkere å få midlertidig arbeidstillatelse i påvente av at asylsaken behandles. NOAS mener dokumentasjonskravet er urimelig strengt. 52 % av de sakene UDI realitetsbehandlet i år ble innvilget. Dette innebærer at en stor del av de personene som skal leve videre i det norske samfunnet ble avskåret muligheten for tidlig integrering gjennom mangel på muligheten til å arbeide. Vi har i 2011 tatt opp problemstillingen både gjennom møter med myndighetene, i media¹³ og i høringsuttalelser¹⁴.
- Styrke helseundersøkelsen i ankomsttransittfasen: I rapporten «Fakta på bordet» fra oktober 2010 belyste vi behovet for en styrket helseundersøkelse i ankomsttransittfasen¹⁵. I 2011 har vi presentert rapporten både overfor UDI og UNE. Vi har også deltatt i fellesmøter med Røde Kors, Oslo legeförening, Psykologforeningen og Juss-Buss hvor dette temaet har blitt tatt opp

K. Andre hørings saker

NOAS har i 2011 avgitt skriftlige kommentarer samt høringsuttalelser til lov og forskrifter i følgende saker:

- NOU 2011:14 – Bedre integrering
- NOU 2011:7 – Velferd og migrasjon

¹³ Jf. blant annet kronikken «Arbeidslinja i asylpolitikken», Klassekampen 30.8.2011, <http://www.noas.org/?p=news&id=2930>

¹⁴ Jf. vår høringsuttalelse til NOU 2011:14 Bedre integrering og høringsuttalelse til NOU 2011:7 Velferd og migrasjon

¹⁵ <http://noas.org//file.php?id=343>

- Avvikling av åremålsordningen for nemndledere og direktøren i UNE
- Forslag til bosettingsordning for flyktninger med mål om raskere bosetting
- Forslag om å unnta en utlending som utvises etter lovens § 66 annet ledd bokstav a på grunn av oversittet utreisefrist retten til fritt rettsråd uten behovsprøving i utlendingsloven § 92 første ledd
- Ny klageordning for utlendingssaker
- Endringer i utlendingsloven – innføring av schengen-standardisert oppholdskort med elektronisk biometri
- Endringer i prioriteringsforskriften – helsehjelp til personer som befinner seg ulovlig i landet¹⁶
- Forskrift om rett til helse- og omsorgstjenester til personer uten fast opphold i riket¹⁷
- Bruk av tolk i utlendingssaker
- Rundskriv om krav til omsorgsarbeid for enslige mindreårige i mottak

4. Bistand, rettshjelp og rådgivning

A. Om rettshjelpen til NOAS

NOAS har i 2011 mottatt 1156 nyregistrerte saker. Dette er en liten nedgang fra rekordåret 2010, hvor 1205 saker ble registrert. Antallet saker er likevel klart høyere enn alle andre år med unntak av fjoråret. NOAS involverte seg skriftlig gjennom omgjøringsbegjæringer eller tillegg til klage/omgjøringsbegjæringer i om lag 130 saker i 2011, noe som er en nedgang fra om lag 175 saker i 2010. Årsaken til nedgangen skyldes hovedsakelig en redusert kapasitet på saksbehandlersiden fra 2010.

Den store økningen i saker for 2010 og 2011 har ført til at NOAS har mindre tid til å jobbe med hver enkelt sak. Dette har ført til noe færre involveringer, mer tidsbruk til avvisning av saker, mindre tid til kommunikasjon med klienter og lengre saksbehandlingstid. For å bøte på dette er det i 2011 overført en del oppgaver fra saksbehandlere til førstelinjetjenesten i NOAS resepsjon med formål å frigjøre tid til ren saksbehandling, en større grad av skjerming for saksbehandlere ved hjemmekontor eller skjermede dager på kontoret og noe mer standardisering av tilbakemeldinger til klienter. Videre er det innledet en prosess som skal undersøke om informasjonsprogrammet i større grad kan involveres i rettshjelpsarbeidet.

¹⁶ <http://www.noas.org//file.php?id=469>

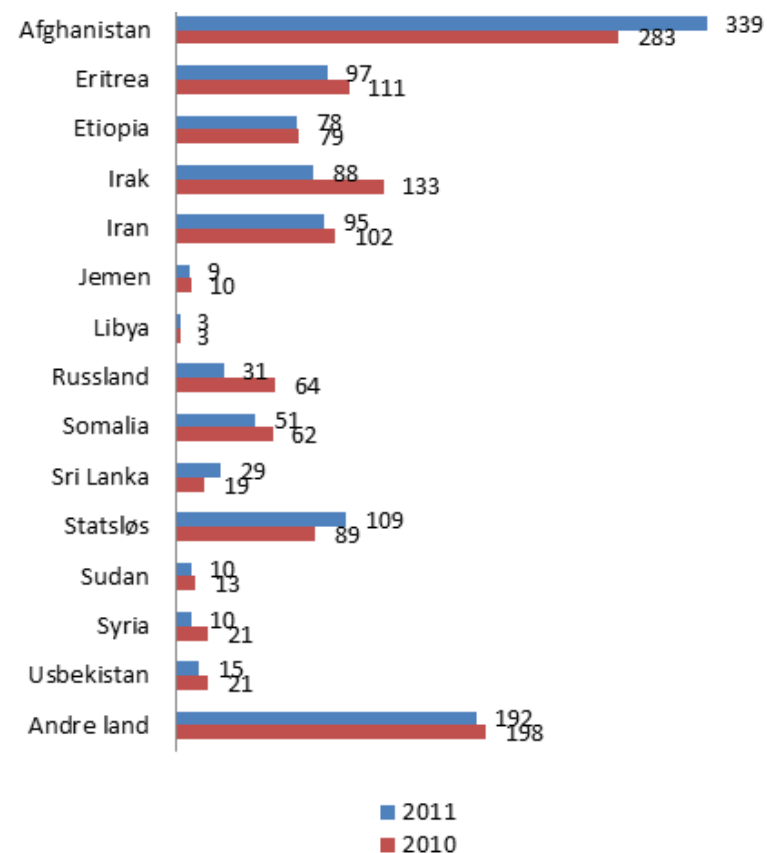
¹⁷ <http://www.noas.org//file.php?id=470>

B. Oversikt over asylsaker hos NOAS i 2011

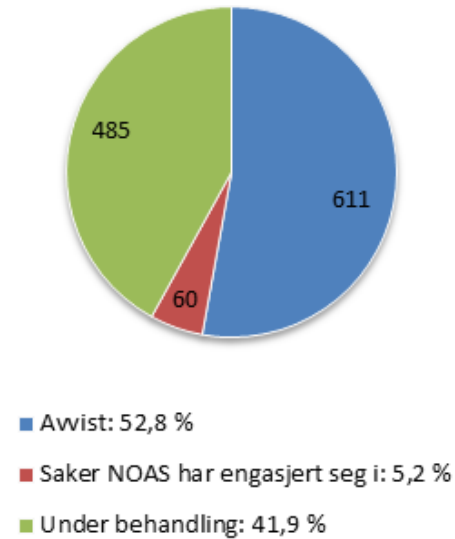
ANTALL REGISTRERTE SAKER TIL NOAS I 2011

Statsborgerskap	Status			Totalt
	Saker NOAS har engasjert seg i	Avvist	Under behandling	
1 Afghanistan	14	245	80	339
2 Eritrea	1	36	60	97
3 Etiopia	4	39	35	78
4 Irak	2	33	53	88
5 Iran	15	33	47	95
6 Jemen	0	7	2	9
7 Libya	0	1	2	3
8 Russland	5	15	11	31
9 Somalia	8	21	22	51
10 Sri Lanka	0	11	18	29
11 Statsløs	3	59	47	109
12 Sudan	0	3	7	10
13 Syria	0	3	7	10
14 Usbekistan	1	9	5	15
15 Andre land	7	96	89	192
16 Totalt	60	611	485	1 156

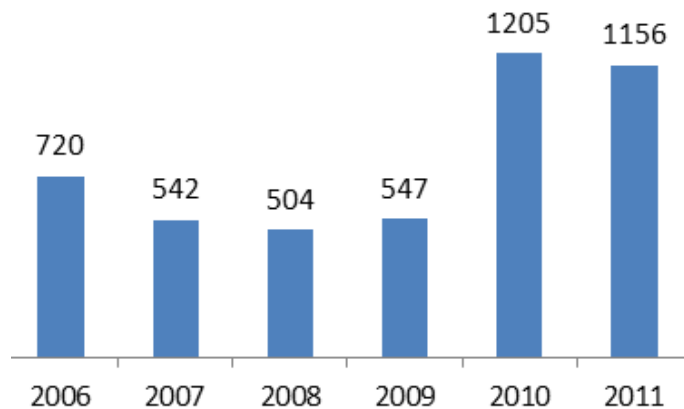
FORDELING AV REGISTRERTE SAKER TIL NOAS ETTER NASJONALITET 2011–2010

STATUS I SAKER REGISTRERTE TIL NOAS I 2011

ANTALL REGISTRERTE SAKER TIL NOAS I PERIODEN 2006–2011

UTFALL AV SAKER NOAS HAR ENGASJERT SEG I

		Positivt utfall	Usikre/venter på svar
2011	Antall saker	109	
	Omgjøringsbegjæringer	56	3
	Tillegg til omgjøringsbegjæringer	10	2
	Tillegg til klage	29	5
	Klage	5	3
	Annet	9	
2010	Antall saker	181	
	Omgjøringsbegjæringer	76	10
	Tillegg til omgjøringsbegjæringer	36	7
	Tillegg til klage	63	12
	Annet	6	

**Statistikk fra UDI:
ASYLVEDTAK OG ASYLSØKNADER FORDELT PÅ STATSBERGERSKAP 2011**

Asylvedtak

Statsborgerskap	Beskyttelse	Humanitære grunner	15-måneder regelen	EMA begrenset	Avslag	Dublin II	Trukket/henlagt	Totalt vedtak 2011	Antall asylsøknader 2011
Afghanistan	485	45	1	10	615	113	40	1 309	979
Eritrea	1 046	95	0	2	307	153	60	1 663	1 256
Etiopia	157	32	0	6	226	37	15	473	293
Irak	91	54	0	2	203	97	65	512	357
Iran	130	3	1	0	288	63	23	508	355
Jemen	9	1	0	0	15	9	2	36	47
Libya	0	0	0	0	17	42	25	84	139
Russland	2	19	0	0	244	149	44	458	365
Somalia	1 180	23	0	2	156	343	61	1 765	2 216
Sri Lanka	0	8	0	0	68	5	5	86	40
Statsløs	32	90	0	0	191	74	45	432	262
Sudan	137	11	0	0	14	31	23	216	209
Syria	3	5	0	0	52	36	15	111	198
Usbekistan	4	9	1	2	71	18	6	111	115
Andre land	300	44	2	6	1 471	583	323	2 729	2 222
Totalt	3 576	439	5	30	3 938	1 753	752	10 493	9 053

C. Gjennomgang av asylsakene pr. land (alfabetisk)

Afghanistan

NOAS har mottatt 339 nye saker fra Afghanistan i 2011, noe som er en økning på ca. 20 % fra 2010. I et stort antall saker er asylgrunnlaget basert på konflikter med Taliban-grupper eller andre som opererer på lokalt nivå, og søkeren er henvist til å søke internflukt i Kabul eller andre antatt trygge områder. Den humanitære situasjonen i Kabul er meget vanskelig, men det skal svært mye til før norske utlendingsmyndigheter mener en søker eller en familie uten beskyttelsesbehov er for sårbare til å bli returnert dit. Det synes å være en økning i antallet barnefamilier som får avslag, med begrunnelse at de kan returnere til Kabul. NOAS involverte seg skriftlig i 24 saker fra Afghanistan i 2011.

Aserbajdsjan

Dette er en liten søkergruppe med lav innvilgelsesprosent. Vi mottok 6 henvendelser i 2011. En av sakene vi mottok har nå blitt henvist til advokat av advokatforeningens aksjons- og prosedyregruppe.

Den demokratiske republikken Kongo (Kongo DR)

I 2011 søkte 47 personer om beskyttelse i Norge. I 2010 var antallet 86. Ca. 20 % fikk opphold i første instans i 2011. I en rekke saker vi mottar henvises personen til internflukt i Kinshasa.

I 2011 mottok NOAS 21 henvendelser fra Kongo, både Kongo DR og Kongo (Brazzaville). De fleste gjaldt Kongo DR. Vi har skrevet omgjøringsbegjæring i tre saker. To er avslått, mens vi fortsatt venter på svar i den siste saken.

Eritrea:

I 2011 var eritreere fortsatt en av de største gruppene som søkte om beskyttelse i Norge.

Ca. 80 % fikk opphold i første instans. Eritrea har over tid vært kjent som et av de verste landene i verden når det gjelder menneskerettighetsbrudd, både i grovhet og omfang. Det er ikke rapportert noe som tyder på at situasjonen i Eritrea har blitt bedre i senere tid. Myndighetene i landet har valgt i enda sterkere grad enn tidligere å isolere seg fra det internasjonale samfunnet. Dermed innskrenkes muligheten ytterligere for å få tilgang til landinformasjon. Det foregår ingen tvangsretur til Eritrea. Det er ansett for å være for farlig. Myndighetene forventer at personer med endelig avslag returnerer frivillig. UNHCR oppdaterte sine retningslinjer for Eritrea i april 2011¹⁸.

NOAS mottok 97 saker i 2011, omtrent like mange henvendelser om bistand i asylsaken som i 2010.

Av de som henvendte seg til oss med avslag på asylsøknaden var det saker hvor det ikke var klarlagt om personen kunne anses å være fra Etiopia eller fra Eritrea, eritreere oppvokst i Etiopia, familiemedlemmer til militærundragere/desertører, kvinner med barn som ikke har blitt innkalt til militærtjeneste og personer med politisk aktivitet i Norge. Vi skrev omgjøringsbegjæring i fem saker. To har blitt avslått, mens vi fortsatt venter på svar i tre saker.

Etiopia

Totalt har det kommet inn 78 nye saker i 2011. Det har blitt skrevet tillegg til advokats klage eller omgjøringsbegjæring i 11 saker, og egen omgjøringsbegjæring i 5 saker. Ellers er en del saker vurdert

¹⁸ <http://www.unhcr.org/refworld/docid/4dafa0ec2.html>

som potensielt interessante å arbeide videre med, men lagt på vent i påvente av eventuell ny informasjon som kan styrke saken.

Viktige sakstyper:

- Saker med anført aktivitet for ulovlige opposisjonsgrupper i Etiopia, spesielt Oromo Liberation Front (OLF), men også Ginbot 7 (en gruppe som har utgått fra en fraksjon i opposisjonsalliansen som fikk stor oppslutning under valget i 2005). En rekke saker med slike anførslers har blitt gitt avslag av myndighetene i senere år, ofte med henvisning til mangel på rapporter fra Etiopia om aktiviteter knyttet til disse gruppene. NOAS arbeider med å undersøke premissene for avslagene, ved gjennomgang av rapporter og konsultasjon med fagekspertise.

- Saker hvor det er anført opposisjonell virksomhet i Norge. Her gis det ofte avslag ut i fra bestemte kriterier for hva som sannsynliggjør at man oppfattes som en trussel for etiopiske myndigheter. Dette kan være verv og rolle i organisasjonene man deltar i, aktivitetsnivå og synlighet. Det er allerede gitt uttalelser fra eksperter som trekker i retning av at norske myndigheters vurderinger er problematiske, og NOAS arbeider med å systematisere denne informasjonen.

Saker med etiopiere med lang botid i Norge etter endelig avslag. NOAS ønsker spesielt å fokusere på saker i denne kategorien der det er anført alvorlige overgrep, som langvarige fengslinger, voldtekt og annen tortur, men der norske myndigheter mener det ikke foreligger høy nok sannsynlighet for framtidig forfølgelse. Dette vil være knyttet til en mer generell problematisering av kriteriene for hva som skal vektlegges i en totalvurdering av om det foreligger sterke menneskelige hensyn etter utlendingslovens § 38.

Iran

Det har skjedd en betydelig forverring av menneskerettighetssituasjonen generelt i Iran i 2011. Konvertitter er utsatt i større grad enn tidligere, men også andre grupper har fått en vanskeligere situasjon. Flere rapporter viste til uttalelser fra mektige personer i Iran som tyder på at det kunne være forbundet med risiko å returnere til Iran dersom det er kjent at en har søkt asyl. Det er utgitt flere rapporter fra Landinfo som viser den negative utviklingen, men det er foreløpig ikke avklart hvordan praksisen vil utvikle seg. UNE kommenterte selv utviklingen for konvertitter på sine nettsider 14.6.2011, og la samtidig ut et standardbrev for å be om omgjøring. Senere har UNE behandlet flere saker angående konvertitter, og det er gitt både innvilgelser og avslag – også i saker hvor anført konvertering ble lagt til grunn. Det synes som UNE legger stor vekt på i hvilken grad søkerens religiøse tro vil være synlig ved en eventuell retur. NOAS mottok i 2011 95 saker fra Iran, noe som er en marginal nedgang fra året før, og involverte seg skriftlig i 27 saker.

NOAS arrangerte 5.10.2011 en fagdag om Iran, med fokus på den politiske og menneskerettslige situasjonen i Iran.

Irak

Totalt har NOAS mottatt 88 nye saker fra Irak i 2011, en nedgang på 43 % fra 2010. I følge Landinfo er sikkerhetssituasjonen generelt bedre enn den var i 2008, men den kan endre seg raskt. Selv om volden i Irak er noe redusert i forhold til 2008, er sikkerhetssituasjonen fortsatt svært labil og uforutsigbar. Det er fremdeles massive angrep fra al-Qaida hver 6.-8. uke. Provinsene Bagdad, Diyala, Mosul og Kirkuk er verst rammet av vold. Til sammen står Bagdad, Mosul og Kirkuk for 60 % av de voldelige angrepene. I oktober 2011 ble 615 tidligere Ba'th-partimedlemmer og militæroffiserer arrestert for å ha drevet propaganda for partiet. I desember 2011 trakk de siste amerikanske

styrkene seg ut av Irak. Religiøse minoriteter, enslige kvinner, homoseksuelle og irakere som har samarbeidet med amerikanerne er fortsatt utsatte grupper. I 2011 har 1025 irakere returnert frivillig til Irak i følge IOM.

Pakistan

Antall asylsøkere fra Pakistan er relativt lavt, men har vært økende de siste årene. I 2008 behandlet UDI kun 10 asylsøknader herfra mens det i 2011 ble fattet vedtak i 90 asylsaker (unntatt Dublinsaker). Langt de fleste (over 90%) av søkerne fra Pakistan fikk avslag. Det er på samme nivå som 2010.

Vanlige anførsler i sakene som NOAS mottar, er frykt for væpnede islamistgrupper, så som Taliban eller private konflikter (jordkonflikt, familiefider). Norske myndigheter avslår mange slike saker med henvisning til internflukt. Selv om sikkerhetssituasjonen er svært ustabil i visse områder av landet (stammeområdet, Balochistan m.fl.) regnes andre områder og byene som relativt trygge.

NOAS har tatt kontakt med Landinfo med spørsmål om situasjonen for religiøse minoriteter under den strenge blasfemiloven. Ifølge Landinfo driver ikke staten med forfølgelse av borgere på religiøst grunnlag. Blasfemianklager kan imidlertid brukes i private konflikter. Slike anklager rettes oftest mot muslimer, men relativt sett rammes religiøse minoriteter i større grad enn andre. For øvrig er det stor forskjell mellom de ulike minoritetene mht ressurser og muligheter i samfunnet. Kristne er vanskeligst stilt økonomisk, sosialt og politisk i så måte, i følge Landinfo.

Somalia

Det store flertallet av somaliere som søker asyl i Norge får innvilget sin søknad. Da situasjonen i de selverklærte republikkene Puntland

og Somaliland generelt er langt bedre enn for det øvrige Somalia, er et sentralt spørsmål hvor i landet søkerne kommer fra. Av de som har fått avslag fra UDI er trolig et stort flertall saker hvor UDI ikke legger til grunn at vedkommende kommer fra sør, på grunn av språktester og det UDI mener er manglende kunnskaper om det anførte hjemmeområde.

Situasjonen i de sentrale og sørlige deler av Somalia har vært svært alvorlig i 2011, både humanitært og sikkerhetsmessig. Året har vært preget av kamper mellom Al-Shabaab på den ene siden, og overgangsregjeringen med støtte fra den afrikanske union og enkelte militser på den andre siden. Samtidig har tørke og matmangel skapt en humanitær situasjon som i enkelte områder har blitt betegnet som en humanitær katastrofe.

NOAS har i 2011 mottatt 51 saker fra Somalia, en nedgang fra 62 i 2010. Det er sendt skriftlige innspill i 13 saker i løpet av året.

Sri Lanka

Antall asylsøkere fra Sri Lanka har sunket kraftig de siste årene. I 2011 behandlet UDI 75 saker fra Sri Lanka (unntatt Dublin-saker), hvorav 67 fikk avslag, 8 opphold på humanitært grunnlag, og ingen fikk beskyttelse.

Den høye avslagsprosenten har sammenheng med at situasjonen i landet er vesentlig forbedret siden krigen på Sri Lanka ble avsluttet i mai 2009. UNHCR endret sine anbefalinger for Sri Lanka i juli 2010, og uttaler nå at den forbedrede menneskerettighets- og sikkerhetssituasjonen i landet medfører at det ikke lenger er behov for en gruppebasert beskyttelsesvurdering for tamiler fra tidligere konfliktområder. UNHCR framhever enkelte grupper som fortsatt vil være spesielt utsatte, blant annet personer med reell eller antatt tilknytning til LTTE.

Høsten 2011 publiserte Freedom of torture en rapport hvor de dokumenterte tortur av asylsøkere som returnerte til Sri Lanka etter krigens avslutning. I rapporten konkluderes det med at tamiler med reell eller antatt tilknytning til LTTE fortsatt risikerer fengsling og tortur.

NOAS mottok 29 saker fra Sri Lanka i 2011, og skrev omgjøringsbegjæring i to saker.

Statsløse palestinere

Det var 262 statsløse som søkte asyl i Norge i 2011, hvorav den største gruppen var palestinere fra Vestbredden og Gaza. Innvilgelsesprosenten har gått klart opp for alle statsløse i forhold til 2010, da hele 76 % fikk avslag. Av 313 behandlede søknader¹⁹ i 2011, fikk 39 % opphold, hvorav de fleste på humanitært grunnlag.

I april 2011 publiserte NOAS rapporten "Retur til hva?" som omhandler situasjonen i de palestinske områdene på Vestbredden og Gaza. Bakgrunnen for rapporten var endringen i norsk praksis overfor palestinske asylsøkere fra 2009. Praksisendringen innebærer at det ikke lenger gis generelt vern for asylsøkere fra Vestbredden og Gaza, men at sakene gis individuell behandling. Rapporten konkluderte med at praksis overfor palestinske asylsøkere er uforholdsmessig streng. NOAS mener at norske myndigheter må følge anbefalingene fra UNHCR og andre menneskerettighetsorganisasjoner og i langt større grad innvilge beskyttelse og opphold på humanitært grunnlag for palestinske asylsøkere.

Når vi ser på vurderingene som er gjort i sakene som kom til NOAS, er det tydelig at praksis overfor palestinske asylsøkere fortsatt er streng. Basert på henvendelsene vi får, ser det ut til at myndighetene i liten

grad foretar kumulative vurderinger av anførselene til de som kommer fra Gaza og Vestbredden. Anførselene omfatter arrestasjoner, vold og utstrakt trakassering, både fra den israelske hæren og fra bosettere. De palestinske selvstyremyndighetene er ikke i stand til å beskytte sine borgere mot denne typen overgrep. Lokale myndigheter fremstår også som forfølger i mange saker som avslås av UDI og UNE. Flere har anført frykt for forfølgelse på grunn av opposisjonell virksomhet eller tillagt politisk oppfatning mot hhv. PA-myndighetene på Vestbredden og Hamas i Gaza.

Humanitære forhold både på Vestbredden og Gaza er svært vanskelige. FN har slått krisealarm idet de mangler nærmere 2 milliarder kroner for å dekke behovet for bistand i de palestinske områdene. I følge UNRWA er situasjonen spesielt prekær på Gazastripen, hvor nøden forblir «utbredt og akutt» etter den israelske aksjonen mot Gaza i 2008-2009 og som resultat av den vedvarende blokaden. På Vestbredden er bekymringen knyttet til økte husødeleggelse og fordrivelser i forbindelse med utbygging av israelske bosettinger.

Siden mai 2011 har en gruppe palestinere aksjonert ved å bo i telt på området ved Jacobs kirke i Oslo. NOAS forstår frustrasjonen og desperasjonen blant de som velger å protestere mot norske myndigheters praksis på denne måten. NOAS har hatt flere møter med palestinerne i teltleiren og også vært i kontakt med lokale politikere, Utlendingsdirektoratet og Politiets Utlendingsenhet angående situasjonen for denne gruppen. I desember samarbeidet NOAS med Antirasistisk senter for å arrangere en konferanse om situasjonen for palestinske asylsøkere i Norge, der også representanter for teltleiren deltok.

Politiets Utlendingsenhet (PU) har foretatt flere tvungne returer til Vestbredden. Flere av sakene fikk mye oppmerksomhet i media, blant annet de tilfellene der palestinerne fra teltleiren ble returnert.

¹⁹ Unntatt søknader som har blitt trukket eller henlagt, samt Dublinvedtak

En person ble hentet fra akuttpsykiatrisk avdeling ved Ahus for å transporteres ut av Norge.

Totalt ble 70 statsløse returnert av PU i 2011. Etter det NOAS får opplyst, har ingen hittil blitt sendt med tvang til Gaza, men Politiets Utlendingsenhet (PU) har bistått et titalls personer med frivillige retur til Gaza. IOM organiserer frivillig retur til Vestbredden. I følge IOMs statistikk, var det 173 palestinere som søkte om frivillig retur gjennom IOM i 2011. Det fremgår ikke av statistikken hvor de skulle returnere til.

Andre tiltak overfor situasjonen for palestinske asylsøkere i Norge inkluderer møter og oppdateringer overfor ulike deler av forvaltningen, Landinfo og UNHCR. Blant annet har vi meldt vår bekymring angående tvangsreturer som har blitt gjennomført til Vestbredden. Overfor Utlendingsnemnda har vi stilt spørsmål vedrørende praksis med ikke å foreta en reell andre instans behandling av asylsøkernes anførsler på bakgrunn av at de ikke har bevist sin tilknytning til de palestinske områdene ved å levere pass. Flere har blitt returnert med tvang til Vestbredden når pass eller andre typer reisedokumenter senere har blitt fremskaffet. I enkelte tilfeller har dette skjedd uten at vedkommendes anførsler har blitt gitt en reell behandling i andre instans.

NOAS har også mottatt flere henvendelser fra palestinere som har hatt langvarig opphold i andre arabiske land, hovedsakelig nabolandene og Golfstatene. Når det gjelder nabolandene, vil avslag begrunnes i at vedkommende allerede har oppholdstillatelse i et annet land. I tilfelle Golfstatene, kom det er rettsavgjørelse i 2011, der det ble konkludert med at søkeren selv har ansvar for å skaffe seg en sponsor, en jobb og derigjennom innreise- og oppholdstillatelse til en stat hvor han har hatt sin "habitual residence". I praksis er dette svært vanskelig for mange palestinere, som får beskjed om at de ikke er ønsket tilbake til

gulfstaten de har forlatt. NOAS mener flere i denne gruppen i praksis er ureturnerbare og at de påføres urimelige belastninger gjennom en alt for streng norsk praksis. NOAS har tatt dette forholdet opp med Justisdepartementet.

I april tok vi kontakt med kommunal- og forvaltningskomiteen på Stortinget og fikk i stand et møte med flere av komiteens medlemmer og representanter for palestinske asylsøkere i Norge. I møtet ble flere problemstillinger knyttet til palestinerne situasjon i Norge tatt opp. Dette inkluderte behandlingen av asylsøknader fra Vestbredden og Gaza og situasjonen for palestinske flyktninger fra andre land i regionen. I oppfølgingen av dette møtet ble det i november 2011 sendt et nytt brev med etterlysning av tiltak i forbindelse med problemstillingene som var blitt identifisert i møtet.

Tsjetsjenia/Ingusjetia (Russland)

I 2011 var antallet asylsøkere fra Russland nesten halvparten av antallet i 2010. Statistikken dekker Russland for øvrig og skiller ikke mellom de ulike delene av landet, men de aller fleste asylsøkere kommer fra Nord-Kaukasus. Ca. 8 % fikk opphold i første instans. Asylsøkere fra Russland er den gruppen hvor UNE prosentvis i størst grad har omgjort UDIs negative vedtak. Dette er en problemstilling som NOAS sammen med Den norske Helsingforskomite og Amnesty har tatt opp med myndighetene. Tvangsreturer til Moskva gjennomføres og det har blitt gjennomført en rekke deportasjoner av russere, derunder tsjetsjenere og ingusjetere.

I 2011 mottok NOAS 31 henvendelser. I 2010 var antallet 64. De aller fleste sakene gjelder anførsler hvor klager frykter forfølgelse på grunn av at han/hun har et familiemedlem som er del av opprørerne eller saker hvor UDI og UNE ikke har lagt forklaringen til grunn. Vi har skrevet omgjøringsbegjæring i ni saker. Fire har blitt avslått, mens vi

fortsatt venter på svar i de resterende fem.

Usbekistan

I 2011 søkte 115 personer om beskyttelse i Norge. I 2010 var antallet 108. Ca. 16 % fikk opphold i første instans i 2011. I 2010 fikk ingen beskyttelse. To personer fikk opphold på humanitært grunnlag. Det er en bekymringsfull menneskerettighetssituasjon i Usbekistan. Myndighetene overvåker befolkningen og er svært mistenksomme. Kilder viser til at myndighetene etter den arabiske våren ytterligere har forsterket sin overvåking. I følge Freedom House er Usbekistan et av de 10 mest undertrykte landene i verden. Internasjonale aktører har ikke tilgang til landet for å kunne rapportere om forholdene, pressefriheten er svært begrenset. Uavhengige journalister og menneskerettighetsaktivister blir forfulgt. Kilder bekrefter at det foregår systematisk bruk av tortur fra myndighetenes side.

I 2011 mottok NOAS 15 henvendelser. I 2010 var antallet 20. Vi har skrevet omgjøringsbegjæring i tre saker, hvorav en er avslått. Vi venter på svar i to saker. En av sakene skal behandles i nemndmøte hos UNE i begynnelsen av 2012.

D. Advokatforeningens aksjons- og prosedyregruppe

NOAS har deltatt i Advokatforeningens aksjons- og prosedyregruppe siden oppstarten i 2007. Prosedyregruppa tilbyr gratis advokathjelp i utvalgte saker hvor utlendinger, først og fremst asylsøkere, har fått endelig avslag fra utlendingsmyndighetene.

Alle saker som mottas utredes i prosedyregruppas sekretariat. De sterkeste sakene behandles i en referansegruppe, hvor NOAS er representert, sammen med asyladvokater og representanter for menneskerettighetsorganisasjoner og -institusjoner. Referansegruppa

avgjør hvilke saker som henvises til advokat, som fører saken *pro bono* for retten.

Av de sakene som er henvist til advokat så langt, har utlendingen fått medhold i 21 av 29 av de sakene som er endelig avgjort.

E. Rettssak om asylsaker fra Etiopia

I etterkant av etiopiernes aksjon i Oslo Domkirke, har NOAS i samarbeid med SEIF, Antirasistisk Senter og advokat Cecilie Schjatvedt sett på muligheten for å ta utvalgte asylsaker fra Etiopia til retten. NOAS har vært i kontakt med etiopiske opposisjonsmiljø i Norge, og fått innspill til hvilke saker som kan være sterke nok til å gå videre med i en eventuell rettssak. Saksdokumenter er innhentet, og de aktuelle sakene har blitt grundig utredet. Arbeidet med å velge ut saker og å fastlegge den videre strategien for rettssaksprosjektet, fortsetter i 2012.

F. Evaluering av rettshjelpen

NOAS har i 2011 engasjert seg for å få bedret rammevilkårene for rettshjelpen som gis til asylsøkere. Sammen med Juss-Buss og Advokatforeningen sendte NOAS 26.8.2011 et brev til justisdepartementet med flere forslag til forbedringer på dette området. Vi foreslår økte krav til kvalifisering for advokater som ønsker å stå på tildelingslisten fra UDI, etablering av en kunnskapsbase som er tilgjengelig for advokater og andre rettshjelpere, endringer i stykkprisen og strukturelle endringer for å forbedre saksopplysningen.

I forbindelse med evaluering av rettshjelpen til asylsøkere ble NOAS forespurt av UDI om å delta i en referansegruppe. Evalueringen skal gjennomføres av analyseselskapet Oxford Research AS og har som hovedfokus kvaliteten på den bistanden som gis, samt hvordan bistanden er organisert. Første referansegruppemøte ble avholdt

15.12.2011. NOAS fremmet her forslag om at evalueringen ikke bare fokuserte på rettshjelp fra advokater, men også vurderte modeller lik den svenske, finske og danske hvor organisasjoner har en formell rolle i rettshjelpsordningene. Det ble fra Oxford Research gjort klart at en slik vurdering vil ligge utenfor mandatet og rammevilkårene for det oppdraget som er gitt, men at ideen er interessant og at de derfor vil anbefale at det gjøres en selvstendig vurdering av dette spørsmålet.

5. Informasjonsprogrammet

Bakgrunn, formål og innhold

NOAS informasjons- og veiledningsprogram for nyankomne asylsøkere har eksistert i dagens form siden 2005, på oppdrag fra, og finansiert av UDI. Programmet lyses jevnlig ut på anbud, og gjeldende avtale går til mars 2013. Programmet har i 2011 hatt syv faste årsverk, i tillegg er det benyttet tilkallingsvikarer tilsvarende et halvt årsverk.

Formålet med programmet er todelt; asylsøkerne skal få informasjon om rettigheter og plikter som asylsøker i Norge, de skal dessuten bli forberedt og veiledet om hvordan de best mulig skal kunne presentere sin sak i intervjuet med UDI.

Asylsøkerne blir informert om saksgangen i asylsaker og de forskjellige prosedyrene i saksbehandlingen. De blir informert om rettigheter og plikter som asylsøkere, gjennomføringen av asylintervjuet, vedtak, klageadgang og plikten til å returnere til hjemland ved et eventuelt avslag. Informasjonen er differensiert og tilpasset ulike grupper asylsøkere, eksempelvis enslige mindreårige asylsøkere. Den formidles gjennom fremvisning av en informasjonsfilm og gjennom utdeling av en brosjyre med samme innhold. Disse er produsert i en rekke språk, slik at de fleste asylsøkerne får denne informasjonen på et språk de forstår godt. I tillegg foretas det en individuell veiledningssamtale på deres eget språk, enten gjennom at informasjonsmedarbeiderne selv behersker språket, eller ved hjelp av tolking.

Lokalisering

Alle asylsøkerne blir innkalt til informasjonsmøte på NOAS' kontorer på Refstad, Torshov ankomstmottak i Oslo, eller Hvalstad ankomstmottak for enslige mindreårige asylsøkere i Asker. Det er i tillegg noen asylsøkere som får veiledningssamtalen i UDIs lokaler i

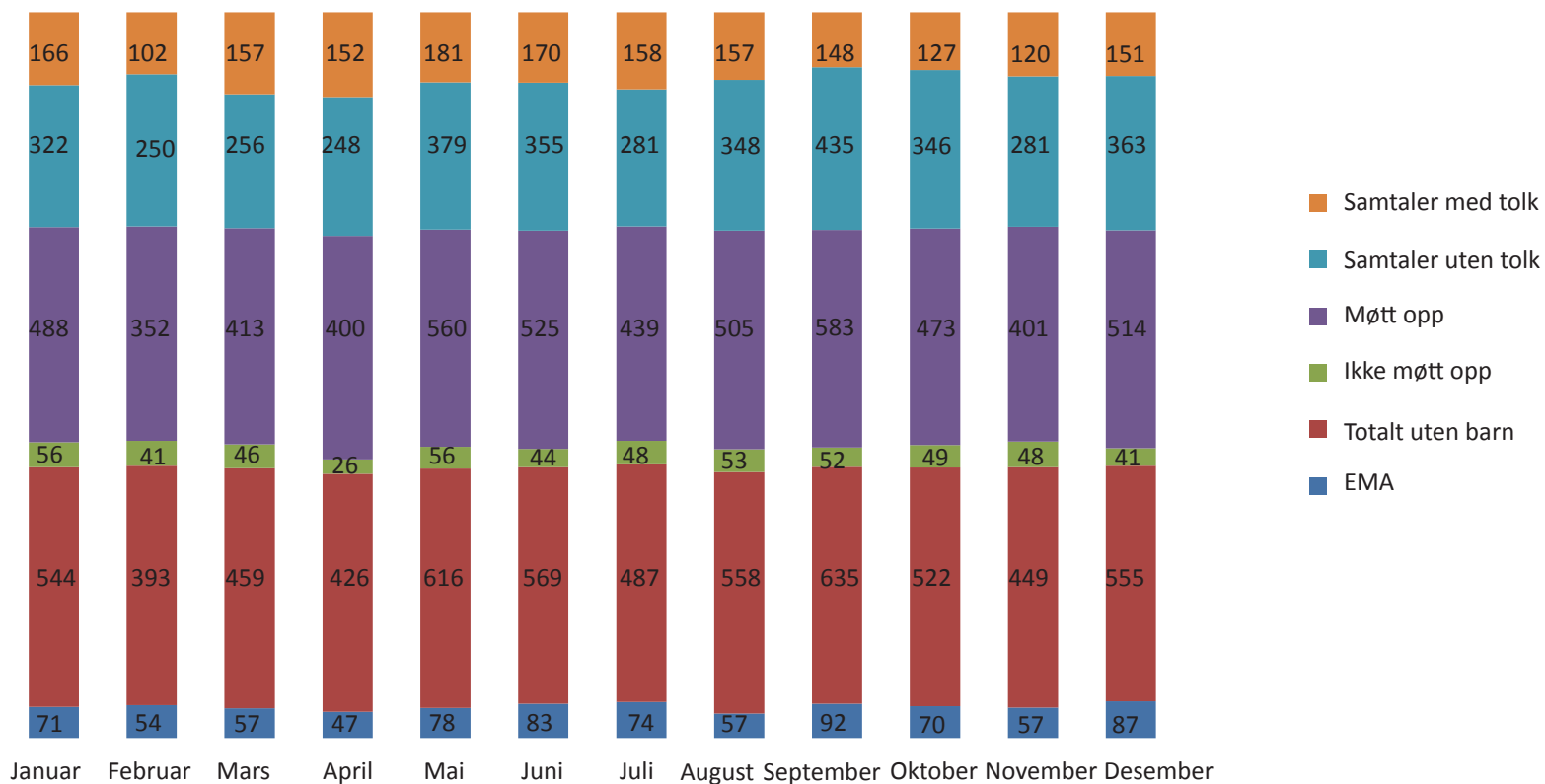
Christian Kroghsgate i Oslo. Dette gjelder søkere som er underlagt hurtigprosedyrer.

Statistikk

I følge egen statistikk har 7932 asylsøkere ankommet Refstad, Torshov og Hvalstad ankomstmottak. Dette inkluderer kvinner og menn, barn og enslige mindreårige asylsøkere. Vårt tall vil avvike noe fra UDIs tall på antall asylsøkere registrert i 2011. Dette skyldes at UDI registrerer alle som har søkt asyl, mens NOAS' tall kun inneholder de

av asylsøkerne som har vært innkvartert på ett av ankomstmottakene. Asylmottak er et frivillig botilbud, og ikke alle benytter seg av dette tilbudet. NOAS' tilbud om informasjon og veiledning gis per i dag kun til asylsøkere som bor på ankomstmottak.

Alle asylsøkere over syv år blir innkalt til veiledningssamtalen med NOAS. Dette er frivillig for asylsøkerne å delta på, og ikke alle møter. Statistikken vår viser at vi i 2011 har hatt et oppmøte på 90,1 % av de nyankomne asylsøkerne. Andelen samtaler gjort uten tolk er 68,2 %, resten av samtalen, 31,8 % er gjennomført ved hjelp av tolk.

Oppdatering av informasjonsmateriell

Det har i 2011 blitt arbeidet videre med å oppdatere informasjonsmateriellet.

Nye brosjyrer ble ferdigstilt og tatt i bruk i desember 2011. Brosjyrene er produsert i tre versjoner; en ordinær brosjyre, en brosjyre for søkere underlagt Dublin II-prosedurene, og en for enslige mindreårige asylsøkere. Brosjyrene finansieres av UDI, og hvilke språk de forskjellige brosjyrene blir oversatt til bestemmes ut fra hvilke språk asylsøkerne snakker, og som det derfor er mest behov for.

Den ordinære brosjyren er oversatt til 25 språk, dublin- og enslige mindreårige-brosjyrene er oversatt til 15 språk.

Høsten 2011 ble det avholdt konkurranse om produksjon av nye informasjonsfilmer. Produksjonen ble satt i gang november 2011, og er beregnet ferdigstilt våren 2012. Filmen skal produseres i to versjoner, en ordinær, og en for enslige mindreårige. Filmene skal oversettes til de samme språkene som brosjyrene.

Samtale med barn

NOAS har i 2011 innkalt medfølgende barn over 7 år til informasjonsmøtene. Dette fordi UDI etter innføringen av ny utlendingsforskrift gjennomfører samtaler med medfølgende barn i forbindelse med foreldrenes intervjuer. Hensikten med UDIs samtaler med barna er å avdekke om de har spesielle behov eller selvstendige beskyttelsesbehov. Foreldre har ikke anledning til å nekte UDI denne samtalen med barna, det er kun barna selv som kan motsette seg å samtale med UDI. NOAS informerer foreldre og medfølgende barn om dette. Egne rutiner og en samtalemal for dette er under utarbeidelse, og vil bli tatt i bruk første halvår 2012.

6. Pilotprosjekt: Besøk og rådgivning på mottak

NOAS ble i oktober 2011 tildelt prosjektmidler fra Utlendingsdirektoratet (UDI) for å gjennomføre et pilotprosjekt med oppsøkende virksomhet i asylmottak. Formålet med prosjektet var å prøve ut en modell for informasjon og rådgivende samtaler, primært til de med avslag på søknad om asyl. Beboere i mottak tilbys informasjon fra NOAS som tar sikte på å gi en bedre forståelse av asylprosessen og hvilke vurderinger som ligger til grunn for utlendingsforvaltningens vedtak. Det blir gitt generell informasjon om situasjonen ved avslag og hva som er realistiske alternativer etter endelig avslag. NOAS gir også tilbud om individuelle samtaler som kan bidra til avklaring av den enkeltes sak og situasjon.

I pilotperioden blir mottak i tre av seks mottaksregioner tilbudt besøk: Oslo, Indre Østlandet og Midt-Norge. Fra november 2011 til februar 2012 hadde NOAS' medarbeidere gitt informasjon og hatt samtaler med flere hundre beboere i mottak fra Namsos i nord til Drammen i sør. Prosjektet har blitt godt mottatt blant både beboere og ansatte i mottakene.

Prosjektet skal utvikle kunnskap og kompetanse som kan brukes som referanse i videre utvikling av prosjektet eller i andre tilsvarende prosjekter og tiltak senere.

7. Informasjons- og kunnskapsarbeid

Det er gjennomgående stor etterspørsel etter informasjon og kunnskap om en rekke temaer knyttet til asylfeltet. Gjennom arbeid med rettshjelp og andre problemstillinger har NOAS' medarbeidere relevante kunnskaper. NOAS ønsker også aktivt å produsere ny kunnskap gjennom undersøkelser, utredninger og rapporter.

A. Nye rapporter

Rapport om Italia

Rapporten *The Italian Approach to Asylum: System and Core Problems*, publisert i april, gir en oversikt over asylordningen i Italia: saksprosess, rettshjelp og mottakssystem. Utgangspunktet for rapporten var ønsket om å undersøke nærmere situasjonen for forskjellige kategorier av asylsøkere som blir returnert til Italia i henhold til Dublin-regelverket.

Hovedårsaken til at asylsøkere og flyktninger reiser fra Italia er mangelen på støtte og reelle muligheter til å integrere seg i samfunnet. Flertallet havner i en uverdigg situasjon uten arbeid og bolig, og blir avhengige av nødhjelp fra frivillige organisasjoner. De fleste som blir returnert fra andre Dublin-land vil møte den samme situasjonen som de reiste fra. Det vil være usikkerhet knyttet til tilgang til rettshjelp, helsehjelp og sosial bistand, også for sårbare personer.

NOAS anbefaler i rapporten at Norge tar et initiativ overfor andre land for å vurdere en samordnet stopp i returene til Italia, at det ikke returneres sårbare individer til landet med mindre man har forsikret seg om at de blir ivaretatt, og at det tas initiativer til tiltak og løsninger som kan bedre integreringsmulighetene for flyktninger i Italia.

Temaer fra rapporten ble presentert gjennom flere innlegg og kronikker i dagspressen, som i *Dagsavisen*²⁰.

Rapport om Palestina

Rapporten *Retur til hva?*, publisert i februar 2012, beskriver situasjonen og utviklingen i de palestinske områdene, basert på samtaler med en rekke aktører på stedet. Med dette som bakgrunn gir rapporten en kritikk av utviklingen i norsk asylpraksis for palestinere. Etter at en innstramning ble innført i 2009, gikk man fra at så godt som samtlige asylsøkere fra de palestinske områdene fikk beskyttelse, i tråd med FNs anbefalinger, til at prosentandelen for innvilgelser ble redusert til drøyt 20 prosent. NOAS mener menneskerettighetssituasjonen i områdene, særlig på Gaza, stadig er svært problematisk. NOAS' anbefaler at praksisen snus. Det bes om at det igjen gis innvilgelser av søknadene til asylsøkere registrert som hjemmehørende på Gaza, og en oppmykning av praksisen for søkere fra Vestbredden.

B. Oppfølging Fakta på bordet-rapporten

I oktober 2010 publiserte NOAS rapporten *"Fakta på bordet – NOAS' anbefalinger for bedre opplysning av asylsaker"*. Rapporten belyste hvordan asylsaker ikke alltid blir tilstrekkelig opplyst før det fattes vedtak. De to hovedutfordringene rapporten pekte på, var dårlig kartlegging av asylsøkernes helsesituasjon og mangelfull bruk av helseinformasjonen i vurderingen av asylsaker, og vanskeligheter med å formidle nye opplysninger i perioden mellom asylintervju og vedtak. Rapporten ble grundig presentert for UDIs ledelse i november 2010.

I 2011 har NOAS hatt møter med UNE, hvor innholdet i rapporten har blitt presentert og diskutert. Problemstillinger fra rapporten har også

²⁰ <http://www.dagsavisen.no/nyemeninger/inbertelsen/>

vært tema i diverse møter med politikere. Anbefalinger fra rapporten har blitt integrert i NOAS' høringsarbeid i forbindelse med Berge-utvalgets utredning om mottakssystemet.

C. Iran fagdag

NOAS fagdag ble arrangert 5. oktober på Håndverkeren i Oslo. Temaet var **Iran: To år etter valget i juni 2009 – Menneskerettigheter i klemme mellom arabisk vår og vestlige sanksjoner.**

Programmet ble utviklet i samarbeid med Osloseret for fred og menneskerettigheter og Norsk PEN, med støtte fra Fritt Ord. Tendensen i de ulike innleggene var klar: Politisk og menneskerettslig aktivisme ble slått brutalt ned etter valget i 2009 og utviklingen går i feil retning. Politisk opposisjon framstår som splittet og i liten grad synlig. Bruk av dødsstraff ser ut til å øke.

Medvirkende var Sverre Lodgaard, seniorforsker ved NUPI, Tor Kinsarvik, rådgiver Midtøstenseksjonen i Utenriksdepartementet, advokat Mohammad Mostafaei, Mahmood Amiry-Moghaddam, leder for Iran Human Rights, Kjell Magne Bondevik, tidligere statsminister og leder for Osloseret, Leila Alikarami, rådgiver for nobelprisvinner Shirin Ebadi, journalist og aktivist Parvin Ardalan fra kampanjen "One in one million", advokat Cecilie Schjatvedt, spesialrådgiver Paula Tolonen, NOAS og forfatter Azar Mahloujian. Rundt 80 personer deltok på fagdagen.

D. Konferanser og seminarer

NOAS var medarrangør og bidragsyter til flere større arrangementer i løpet av 2011.

I april var NOAS i samarbeid med en rekke andre organisasjoner i Papirløskampanjen og Oslo domkirke medarrangør av seminaret **"Etiopia – de vanskelige valgene"** på Litteraturhuset. Seminaret

satte søkelyset på den politiske og menneskerettslige utviklingen i Etiopia og på de papirløse etiopierne situasjon i Norge. Tema var de vanskelige valgene den enkelte stilles overfor av regimet i Etiopia. Med også de vanskelige valgene norske myndigheter er ansvarlige for overfor etiopiske asylsøkere. Arrangementet fikk støtte fra Fritt Ord og den store Wergelandsalen var smekkefull. Medvirkende var Adane Asres, leder, Etiopiske asylsøkeres forening, Obang Metho, Executive Director, Solidarity Movement for a New Ethiopia, Günther Schröder, tysk uavhengig ekspert på etiopisk etterretning og sikkerhetspoliti, Knut Holm, landrådgiver, Landinfo, Stig Jarle Hansen, førsteamanuensis i internasjonale relasjoner, Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB), Jon Ole Martinsen, rådgiver, Selvhjelp for innvandrere og flykninger (SEIF), Ida Børresen, direktør, Utlendingsdirektoratet (UDI), Terje Sjeggestad, direktør, Utlendingsnemnda (UNE), Ingvald Bertelsen, NOAS, Rune Berglund Steen, Antirasistisk Senter, Tsehay Shumye og Bizualem Beza, representanter for aksjonistene i Oslo domkirke, Caroline Hauglid-Formo, prest i Oslo Domkirke og politikerne Heikki Holmås, SV, Geir Bekkevold, KrF, Trond Helleland, Høyre og Eirik Sivertsen, Ap.

26. mai deltok NOAS på seminaret **"Sånn gjør vi det i kirken!"** på Litteraturhuset i Oslo. Temaet var hvilken rolle og hvilket ansvar kirken har i møte med asylsøkere, innvandrere og tilreisende romfolk i Oslo. Skal kirken være ambassadør for papirløse etiopiere eller afghanere på flukt?

NOAS' generalsekretær deltok sammen med Johannes Heggland, Kirkens Bymisjon, Hirut Worku, forstander i den etiopisk ortodokse menigheten, Anne Anita Lillebø, Kirkelig senter for religionsmøte og dialog, gateprest Jan Christian Nielsen fra Oslo domkirke og biskop Ole Christian Kvarme. Et politikerpanel med representanter for Oslopartiene Høyre, Frp, KrF, Ap og SVresponderte og utfordret kirken tilbake.

På FN-dagen, 24. oktober, inviterte Papirløskampanjen til halvdagskonferanse på Litteraturhuset om **Hvorfor/hvorfor ikke gi opphold til papirløse?** Innledere var Biskop Helga Haugland Byfuglien, Janne Raanes, leder for Norgesprogrammet, Redd Barna, Rigmor Hogstad, leder, Fellesorganisasjonen, Paula Tolonen, tidl. avdelingsdirektør UDI og spesialrådgiver NOAS, professor Kristian Andenæs, Institutt for retts sosiologi og kriminologi, Universitetet i Oslo, Psykolog Karl Eldar Evang, Åse Kleveland, styreleder, Human-Etisk Forbund, Dag Hareide, rektor, Nansenskolen, Rune Berglund Steen, kommunikasjonsansvarlig, Antirasistisk Senter, Jasmin Tunc (16), papirløs, Morten Ørsal Johansen, FrP, Pål Lønseth, statssekretær, Justis- og politidepartementet og Ann-Magrit Austenå, NOAS.

I etterkant av terrorhandlingene 22. juli tok NOAS sammen med Amnesty International Norge og Den norske Helsingforskomité initiativ til konferansen **”Leve sammen”** på Litteraturhuset i Oslo 21. november. Utgangspunktet var Europarådets høynivårapport *Living together: Combining diversity and freedom in 21st-Century Europe*²¹. Panelet bak rapporten ble ledet av Joschka Fischer, tidligere tysk utenriksminister, og hadde medlemmer som Emma Bonino, Timothy Garton Ash, den russiske ombudsmannen Vladimir Lukin og Javier Solana. Rapporten peker på hvordan diskriminering og intoleranse får økt oppslutning i Europa og gir viktige og konkrete innspill til hvordan politiske ledere og det sivile samfunnet kan bidra til å utvikle et flerkulturelt felleskap uten diskriminering med full respekt for menneskerettigheter og med demokratisk medborgerskap fra hele befolkningen. Panelet konkluderer med at det kreves klart politisk lederskap for å snu utviklingen.

Europarådets generalsekretær Torbjørn Jagland understreket på konferansen i Oslo at myten om at Europa står overfor en trussel

²¹ <http://www.nhc.no/no/nyheter/%C3%85+leve+sammen+i+ulikhet.9UFRDO4b.ips>

fra masseinnvandring må avlives, og at arbeidet med å få alle til å forstå at vi lever i en flerkulturell virkelighet må forsterkes. Alexander Verkhovski, leder av SOVA Center for information and analysis i Russland, redegjorde i sitt innlegg for fremveksten av høyreekstremisme i Russland. Verkhovski mente det autoritære politiske systemet i Russland dytter unge inn i de høyreekstremes rekke, fordi det ikke finnes andre påvirkningsmuligheter politisk. Ungarske Péter Mólnar, seniorforsker ved The Central European University i Budapest, hevdet i sitt innlegg at det foregår en putinisering også av Ungarn: Autoritære, høyre-radikale regjeringer gjør det vanskelig å få fram at ulikhet er en styrke for samfunnet. Det nordiske perspektivet ble ivaretatt av Susanne Nour fra Dansk institutt for menneskerettigheter og forsker Lars Østby ved Statistisk sentralbyrå. Østby gjennomgikk norsk innvandringsstatistikk og påpekte at innvandringen fra “muslimske land” til Norge har gått ned de siste årene. Nour fremhevet at like muligheter og lik tilgang på trygghet er forutsetninger for at det flerkulturelle samfunn skal fungere. Høyres leder Erna Solberg deltok i paneldebatt etter hovedinnleggene sammen med Lise Christoffersen, Ap, Åge Borchgrevink, Helsingforskomiteen og Tina Shagufta Kornmo, leder i Nettverk for Likestilling, Integrering og Mangfold (LIM).

5. desember var NOAS medarrangør for et møte på Litteraturhuset om situasjonen for **Palestinske flyktninger i Norge**. Solvei Skogstad fra NOAS og Rune Berglund Steen fra Antirasistisk senter informerte om norsk politikk og praksis overfor ulike grupper av palestinske asylsøkere. Dana Mahmoud fortalte om sin situasjon som statsløs og NRKs Midt-Østen-korrespondent Sidsel Wold fortalte om sine møter med Vestbredden og Gaza. Hun beskrev livet i Gaza som å være i «et fengsel uten en fremtid.»

E. Foredrag, debatter og undervisning

Mange organisasjoner inviterer regelmessig NOAS til å delta med innledninger og temaforedrag om asylsøkere, asylpolitikk og praksis. Videre utfordres NOAS til å stille med representant til paneldiskusjoner og asylpolitiske debatter i ulike fora. Dette er utfordringer vi ser som en viktig del av NOAS informasjonsoppdrag og vi strekker oss langt, både i sekretariatet og Informasjonsprogrammet, for å imøtekomme behov for informasjon og debatt om asylsøkeres situasjon, norsk og europeisk asylpolitikk og -praksis.

I 2011 har NOAS blant annet:

- Vært bidragsyter på to konferanser arrangert av Fredsforskninginstituttet (PRIO), der det har vært fokus på returproblematikk.
- Holdt foredrag på UNHCR-seminar.
- Deltatt på informasjonsmøte med myndighetsdelegasjon fra Sveits om norsk asylpraksis
- Holdt innledning for arbeidsgruppe som jobber med modernisering av folkeregisteret
- Holdt et eller flere foredrag/innledninger for Røde Kors, Press, Redd Barna, Rotary, Lions, politiske lokallag og ungdomsorganisasjoner, SAIH, AISEC, Vennskap Nord/Sør, elever ved ulike videregående skoler og internasjonale studenter.

Ved flere anledninger i 2011 har NOAS blitt invitert til fagavdelinger i Utlendingsdirektoratet (UDI) og Utlendingsnemnda (UNE) for å informere om vårt arbeid med asylsøkere og våre erfaringer med forvaltningens asylpraksis.

Undervisningsinstitusjoner som Nansenskolen, Universitetet i Oslo og Høgskolen i Oslo inviterer regelmessig NOAS til å bidra med forelesninger om asylpolitiske og flyktningrettslige problemstillinger. I 2011 innledet NOAS samarbeid både med Institutt for Journalistikk i Fredrikstad og Seniorakademiet i Oslo og Akershus om egne forelesningsopplegg for henholdsvis journalister og pensjonister. Asylforelesninger ble gjennomført for Seniorakademiet i Oslo, Bærum og Oppegård. NOAS var sentral bidragsyter under Institutt for Journalistikks første journalistkurs i norsk asylpolitikk- og praksis i oktober.

Annet informasjonsarbeid

NOAS får daglig henvendelser fra internasjonale og nasjonale organisasjoner, institusjoner og enkeltpersoner som ønsker informasjon eller innspill fra oss på asylrelaterte temaer. Henvendelsene spenner vidt. I 2011 sendte vi etter forespørsel, informasjon til Falstadsenteret om spionasje i flyktningmiljøet, et bidrag til senterets utstilling om spionasje og angiveri under krigen. Vi deltok også med innspill til European Council of Refugees and Exiles, angående norsk asylpraksis og retursituasjonen for Tsjetsjenske asylsøkere.

NOAS har også bidratt med innspill og informasjon til studenter som jobber med bachelor- og masteroppgaver.

F. Kontaktmøter med politikere, forvaltning og andre organisasjoner

NOAS har løpende dialog og regelmessige møter med representanter for alle de politiske partiene som er representert på Stortinget, samt partiet Rødt. Vi har også kontakt med ungdomspolitikere og lokalpolitikere i flere av partiene.

NOAS har i 2011 hatt flere møter, med ulike temaer, med både statsråd og statssekretær i Justisdepartementet i 2011, samt deltatt i møte med statsråden for barn og likestilling.

NOAS har god og løpende kontakt med UDI og har i 2011 hatt møter med direktør, avdelingsdirektører og med fagfolk i de ulike avdelingene. Utlendingsdirektoratet (UDI) ved Asylavdelingen og NOAS ved avdelingsleder hans Olav Kongsvik har regelmessige møter om drift, rammebetingelser og samarbeid med UDI om Informasjonsprogrammet. NOAS ved rådgiver Ingvald Bertelsen har hatt møter med representanter for flere av regionene i UDI om behov for informasjon og rådgivning i mottak og NOAS ved generalsekretær har hatt egne møter med UDI om besøks- og rådgivningsprosjekt for asylsøkere med avslag på mottak i tre regioner i UDI.

I Utlendingsnemda (UNE) har NOAS kontakt både med direktør, informasjonsavdelingen og ulike fagavdelinger. NOAS har videre kontakt med Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDI) og Utenriksdepartementet.

I deler av arbeidet med informasjon om asylsøkeres situasjon og konsekvenser av dagens asylopolitikk og -praksis, samarbeider NOAS tett med andre humanitære og menneskerettighetsorganisasjoner. I særlig grad gjelder dette Helsingforskomiteen, Amnesty International, Redd Barna, Kirkens Bymisjon, Norsk Folkehjelp, Røde Kors, Antirasistisk Senter, Juss-Buss, Advokatforeningen og Den norske legeforening. Gjennom Papirløskampanjen samarbeider NOAS både med Den norske kirke og Human-Etisk Forbund.

NOAS deltar i rådet for Nasjonal institusjon for menneskerettigheter (NI) og deltok i 2011 i møter om dagens modell og alternativ organisering av denne institusjonen i Norge. NOAS har videre engasjert seg, både sammen med rådet for NI og i samarbeid med Advokatforeningen i den pågående prosessen for å innarbeide

menneskerettigheter i Grunnloven i forbindelse med grunnlovsjubileet i 2014, og argumenterte for at retten til asyl bør inntas i grunnloven.

NOAS har i 2011 inngått avtaler med både Norsk Journalistlag og Norsk PEN om praktisk samarbeid og informasjonsutveksling i saker som gjelder asylsøkere med bakgrunn som journalister, tegnere og skribenter.

G. Mediekontakt

Asylsaker vekker relativt stor medieinteresse og det er en viktig del av NOAS' virksomhet å svare på mediehenvelser.

NOAS publiserer jevnlig kronikker og artikler om prioriterte temaer i papiraviser, nettaviser og tidsskrifter. Artikkene publiseres også på NOAS' hjemmeside.

H. Hjemmeside og Facebook

NOAS hjemmeside www.noas.org fortsatte å være en viktig informasjonskanal for NOAS i 2011. Siden er et viktig verktøy for kontakt med og informasjon til asylsøkere og andre interesserte. Det som har blitt lagt ut er mest NOAS-relaterte oppslag i mediene, men også NOAS-uttalelser om bestemte saker. I tillegg legges det ut nyhetsaker som omhandler asyltematikk. Websiden har likevel et klart forbedringspotensial både når det gjelder form og innhold, som det på grunn av ressursituasjonen ikke har vært mulig å oppfylle i 2011.

NOAS' facebook-side har i dag i overkant av 1000 tilhengere, 372 kom til i 2011.

Facebooksiden formidler i hovedsak NOAS-relaterte oppslag. Det har i 2011 vært gjort forsøk med interaktive innlegg, noe som har vist seg

å vekke interesse. I 2011 hadde siden i alt 216 032 innleggsvisninger. Det er en økning på 1306 %. Det betyr at artikler/statusoppdateringer og innhold publisert på Facebooksiden har blitt sett svært mange flere ganger enn i 2010. Tilbakemeldingene på innlegg lagt ut av NOAS har økt med 209 %. NOAS ønsker å videreutvikle denne siden.

I. Informasjonsmateriell

NOAS har utarbeidet en generell informasjonsbrosjyre der vår virksomhet blir beskrevet, med kort presentasjon av informasjonsprogrammet, rettshjelpsarbeidet og vårt opplysnings- og påvirkningsarbeid. 500 eksemplarer har blitt delt ut så langt. Vi planlegger produksjon av flere brosjyrer, samt en engelsk versjon i 2012.

8. Organisasjon

A. Medlemmer og medlemstiltak

I løpet av våren 2011 etablerte NOAS et elektronisk medlemsystem som gjør det lettere å holde oversikt over medlemmene til NOAS, samt opprette kontakt med medlemmene pr. e-post.

NOAS sendte ut to brev til medlemmene i 2011, et i januar med ønske om innspill til saker til NOAS generalforsamling, og et i mars med kontingentgiro og innkalling til generalforsamlingen.

NOAS har i flere år operert med ca 5-600 medlemmer, men det har vært uklart hvor mange betalende medlemmer vi har hatt de siste årene. I 2011 betalte 367 personer av 686 registrerte medlemmer kontingent, noe som ser ut til å være tilsvarende betalende i 2010. I en vedtektsendring på generalforsamlingen i 2011 vil de som ikke betaler kontingent to år på rad regnes som utmeldt og slettes fra medlemsregisteret.

NOAS har sendt ut tre e-poster til alle medlemmer med oppdatering på aktuelle temaer. I tillegg har Oslo-medlemmer fått invitasjon til NOAS-arrangement i Oslo.

B. Generalforsamling i NOAS

Generalforsamlingen ble avholdt 14.4.2011, på Café Engebret. Saker til dagsorden ble gjennomgått og behandlet, inkludert saker mottatt fra NOAS' medlemmer. Vedtektene ble gjennomgått, og enkelte endringer gjort. Ny formålsparagraf for NOAS ble vedtatt:

NOAS oppgave skal være å bistå asylsøkere med informasjon, rådgivning og juridisk bistand

NOAS skal også engasjere seg i flyktningpolitiske spørsmål og fremme respekt og rettssikkerhet for asylsøkere

C. Annette Thommessens minnepris

Utdeling av Annette Thommessens minnepris ble arrangert i tilknytning til NOAS generalforsamling. Prisvinnerne i 2011 ble "Papirløskampanjen", og Jon Ole Martinsen fra SEIF og Rune Berglund-Steen fra Antirasistisk senter tok i mot prisen på kampanjens vegne og ga en presentasjon både av kampanjen og situasjonen for papirløse i Norge. Med prisen fulgte 30 000 kr. Pengene skal være en støtte til og muliggjøre fremtidig innsats på området.

I begrunnelsen fra styret i minnefondet, ble det lagt vekt på at "kampanjen i løpet av det siste året satt de papirløses situasjon på den politiske dagsorden og gjort denne gruppens vanskelige situasjon kjent for folk flest". Tildeler mente videre at papirløse-kampanjen er en verdig vinner på grunn av dets "brede oppslutning, store engasjement for asylsøkeres situasjon og vilje til å fremme konstruktive forslag til løsninger".

D. Styret i NOAS og Annette Thommessens minnefond

Styret i NOAS i perioden 2011–2012

Johannes Heggland – leder
Vigdis Vevstad – nestleder
Siri Sandbu
Håkon Ødegaard
Carolina Maira Johansen
Solveig Dahl – 1. varamedlem
Håvard Hovdhaugen – 2. varamedlem
Camilla Risan – ansattes representant
Ingvald Bertelsen – vara ansattes representant

Styret i Annette Thommessens minnefond i perioden 2011–2012

Nils H. Thommessen
Johannes Heggland
Vigdis Vevstad
Siri Sandbu

E. Personale

Sekretariat

Ann-Magrit Austenå	generalsekretær
Sylo Taraku	seniorrådgiver (sluttet 1.9)
Andreas Furuseth	juridisk rådgiver
Camilla Risan	rådgiver
Paula Tolonen	spesialrådgiver (pensjonist fra 1.2, fortsatte som frivillig)
Ingvald Bertelsen	kommunikasjonsrådgiver
Mari Seilskjær	rådgiver fra 1.9
Florentina Grama	rådgiver
Solvei Skogstad	rådgiver Refstad, fra 1.8. rådgiver i sekretariatet
Ragnhild Lerø	organisasjonsrådgiver
Hallvard Welde	datakonsulent (timesbasis)
Mari C. Hanslien Nybø	rengjøringsassistent (timesbasis)

Informasjonsprogrammet

Hans Olav Kongsvik	avdelingsleder
Vanja Ivanovic	rådgiver (nestleder)
Aziz Ghanizadeh	rådgiver
Abdulwahab Said	rådgiver
Razita Kaimova	rådgiver
Hawdam Mohamed Salih	rådgiver
Mohammed Berhan Fitwi	rådgiver

(frivillig etter praksis), Natasha Telson, Kaija Skaare Lier

Sivilarbeider

Badreddine Wiedswang

Regelmessige ekstravakter i informasjonsprogrammet

Karwan Aref, Omar Sinan, Isir Hassan Yassin, Jaspreet Kaur Srail, Svein Sørli Lund, Juhana Salah

Praktikanter i sekretariatet

Aftab Warriach, Fahima Ibrahim Jama, Petrikas Karamitros, Ahmad Wasim, Mohammad. H. Hosseinpoor, Miriam Yohannes, Ette Chelmire Toussaint, Shaker Al Kubaisi, Fikret Zulfikjari, Omar Ishak, Isir Hassan Yassin

Hospitanter (studiepraksis) i sekretariatet

Madina Saeapullova, Emilie Drangsholt Holmqvist, Aisha Zahid, Kainat Naz, Kristin Gressberg, Mari Sandene, Christina Espey-Sundt

Frivillige i sekretariatet

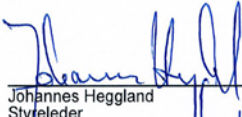
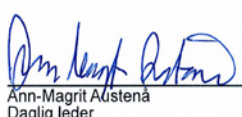

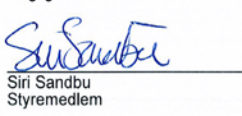
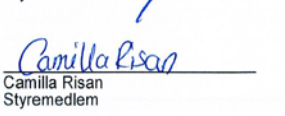
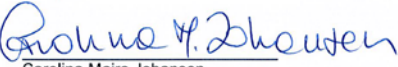
Aline Håkestad, André Møkkelgjerd, Hannah Tørres, Anusha Balendran (frivillig etter praksis), Rebecca Båld, Zeljka Tomovic, Kari Eliassen, Mayam Sugaipova, Mari Sandene (frivillig etter praksis), Aisha Zahid

9. Økonomi

Samlede driftsinntekter for NOAS i 2011, inkludert renteinntekter var kr. 11 895 497. Vi ble tildelt kr. 1 967 000 fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDI). Dette er et driftstilskudd som gis til oss for "å sikre rettighetene til asylsøkere i samfunnet, bygge opp kunnskap om asylsøkeres behov, for å ivareta deres interesser i samfunnet". NOAS har i flere år mottatt kr. 300 000 i støtte fra Justisdepartementet for rettshjelpsvirksomhet og kr. 40 000 fra Utenriksdepartementet for deltakelse i europeiske fora for asylspørsmål, og dette fikk vi også i 2011. Rådgivningsprosjektet i mottak hadde en inntekt 415 782, et prosjekt som gikk direkte i balanse med utgiftene på prosjektet. Vi har ellers mottatt kompensasjon fra Lotteri- og stiftelsestilsynet for merverdiavgift og bortfall av spilleinntekter på til sammen kr. 809 585. Inntektene fra medlemskontingenter og gaver har vært på kr. 125 090. I tillegg fikk vi i 2011 tildelt kr. 250 000 fra overskudd fra Torshov Bingo. Programmet "Informasjon og veiledning til asylsøkere i transitt" hadde en samlet inntekt på kr. 7 829 758. I tillegg har vi fått inn andre, mindre inntekter på til sammen kr. 158 292. Samlede driftsutgifter i 2011 var på kr. 12 685 404.

Balanse pr. 31. desember 2011 NOAS

	Note	2011	2010
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital			
Opptjent egenkapital			
Fond	4	968 301	968 301
Annen egenkapital	4	3 557 849	2 991 841
Sum opptjent egenkapital		4 526 150	3 960 142
Sum egenkapital	4	4 526 150	3 960 142
Gjeld			
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	1	520 557	85 095
Skyldige offentlige avgifter		591 247	509 603
Kortsiktig konserngjeld		20 239	0
Annen kortsiktig gjeld	1	1 591 682	792 038
Sum kortsiktig gjeld		2 723 724	1 386 736
Sum gjeld		2 723 724	1 386 736
Sum egenkapital og gjeld		7 249 874	5 346 878

Johannes Heggland Styfeleder	Ann-Magrit Austena Daglig leder	Håkon Ødegaard Styremedlem
Vigdis Vevstad Nestleder	Siri Sandbu Styremedlem	Camilla Risan Styremedlem
Carolina Maira Johansen Styremedlem		